Эхэ hайхан нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД УНЭН

1921 оной декабриин 21-hээ гарана

Олонхитын-политическэ газетэ

1991 июль 27 суббото № 147 (18270) сэн 6 мүн.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай мэдээсэл

1991 оной июлиин 25-да КПСС-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленум худэлмэриеэ эхилээ. Пленумэй үзэмжэдэ удаадахи асуудалнууд табигдаhан байна гэбэл:

1. КПСС-эй Программын проект болон тэрэнике зүбшэн хэлсэхэ талаар партийна эмхинүүдэй зорилгонууд тухай.

2. Гаража ошоhон депутадуудай орондо КПСС-hээ СССР-эй арадай депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ тухай.

3. Эмхидхэлэй асуудалнууд.

4. «РСФСР-эй гүрэнэй органуудта, эмхи зургаануудта болон эмхинүүдтэ политическэ партинуудай, олонхитын худэлеонүүдэй эмхидхэлэй бүридэлнүүдэй ажал ябуулгые болюулха тухай» РСФСР-эй Президентын Указэда ямараар хандажа байhан тухай.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев нэгэдэхи асуудалаар Пленум дээрэ элидхэл хэбэ.

КПСС-эй XXVIII съездын бүридхэhэн КПСС-эй Программын проектые бэлдэхэ комиссиин гэшүүд, КПСС-эй Түбэй хиналтын комиссиин гэшүүд, КПСС-эй Түбэй hунгалтын органуудай бүридэлдэ ороддогүй союзна республиканууудай Компартинуудай ЦК-нуудай, партиин республиканска, хизаарай, областной ба окружной комитедүүдэй нэгэдэхи секретарьнар, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэхи КПСС-эй эмхинүүдэй партийна комитедүүдэй секретарьнар Пленумэй худэлмэридэ хабаадалсаба.

Партиин Рязанска обкомой нэгэдэхи секретарь Л. И. Хитрун, Молдовын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Г. И. Еремей, Украинын компартиин Львовско обкомой нэгэдэхи секретарь В. В. Секретарюк, партиин Московско горкомой нэгэдэхи секретарь Ю. А. Прокофьев, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, партиин Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Б. В. Гидаспов, Таджикистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Таджигай ССР-эй Президент К. Махкамов, РСФСР-эй Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь А. Н. Ильин, Узбегэй ССР-эй хэлхеэ холбооной Ташкентын электротехническэ институдай ректор Д. А. Абдуллаев, Украинын ССР-эй Полтавска районой харгы баридаг, заhабарилдаг участогай шулуушан В. Т. Чуйков, КПСС-эй Бугэдэ сэрэгэй партийна комитедэй секретарь М. С. Сурков, В. И. Ульяновай (Ленинэй) нэрэмжэтэ Ленинградска электротехническэ институдай кафедрые даагша В. В. Калашников, Казахстанай Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь В. Г. Ануфриев, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. А. Малофеев, Новгородско областиин «Дружба» совхозой арендна звеное даагша А. П. Проскурин, СССР-эй Науканнуудай академиин экономикын институдай директор, СССР-эй Президентын советник Л. И. Абалкин, КПСС-эй ЦКК-гай түрүүлэгшын уялга дүүргэгшэ Е. Н. Махов, Украиный ССР-эй Науканнуудай академиин президент А. Г. Бабаев, партиин Томско обкомой нэгэдэхи секретарь А. А. Поморов, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын таhагые даагшын орлогшо А. С. Грачев, Литвагай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь М. М. Бурокявичюс, 3-дахи «Мосстроймеханизация» трестын оньhожоруулагдамал 42-дахи управленийн мастер К. А. Николаев, Украинын Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь Г. П. Харченко, СССР-эй Верховно Советэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Советэй комиссиин түрүүлэгшэ А. А. Денисов, СССР-эй Науканнуудай академиин президент Г. И. Марчук, Эстониин Компартиин (бэеэ даанхай) ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. А. Силлари, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо О. И. Лобов, «Диалог» журналай ахамад редактор В. Д. Попов гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

Пленумэй документнүүдые бэлдэхэ талаар редакционно комисси Пленум дээрэ бүридхэгдэо.

Июлиин 26-да КПСС-эй ЦК-гай Пленум худэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС).

Тэжээл бэлэдхэлгэ-91

ГАРААР САБШАБАЛ, ҮБhэтэй БАЙХАБДИ

«Газар дайдамнай хайшан гэшоо юм, он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри байгаалиин байдал, сагай уларил муудажал байна», — гэжэ мачай үндэр наhатай үбгэд, хүгшэд хэлсэдэг болотохой.

Үнэндөө, тэрэнь тиимэшье гү гэхээр. Ябажа байгаа энэ жэлшье уларилаараа өөрын «нэгэл тумерхүү, янгархүү» зантай байба гээшэ. Хабарай эхеэр яhала зохид hайн уларилтай байн байтараа гэнтэ хүйтэрөөд, саhа, хюрүү унагаагаад, гэмгүй үргажа байhан ногоо, таряа хүлдөөжэрхёо. Тиин байтараа зундаа наран галдал халуугаар шаража, hуга үргажа байhан ногоое гандаахаяа hанаа.

Манай совхозой сабшадаг түнга ногоотой Дархинта голдо 706 гектар сабшалангай ногоон түлэг гаража байтараа саhа, хюрууда нэрбэгдээд хүлдөө. hүүлдэнь ганда дайрагдаа. Юрэдөөл, hайса үргажа үрдибэгүй. Тэндэмнай урда жэлнүүдтэ хээрын болон таримал ногоон мүү бэшээр үргадег, совхозой 2270 гаран толгой эбэртэ бодо малда, 1000 гаран хонидто, 600 гаран адуу моридто үбэлдөө хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ абахадамнай горитой түлгуури болодог байгаа.

Манайда хамта 1284 га сабшалан бий. Гэбэшье ехэ газартамнай, илангаяа Хасуртайн, Ехэ-Цахирай голнуудта ногоон hанаhанда хүрэмөөр ургабагүй. Хахалагдадаг газараар тон бага хадаа оройдоол 380 гектарта силосэй үргамалнуудые таринхайбди. Эдэ үдэрнүүдтэ силосто, сенажда оруулагдаха үргамалнууд яhала hайнаар ургажа байна. Юуб гэхэдэ, тракторно-таряан жалай бригадиринь (бригадирынь Н. Цыпилов) гэшүүд арендаторнууд газараа hайнаар элдүүрилhэн, минеральна үтэгжүүлгэ болон наг шэбхэ горитойгоор зөөжэ тарааhан юм. Хэрбээ тэнгэриин нёдондоной хидо адлк уhа бороогороо адхашогүй hоань, 3200 тонно силос, 1200 тонно ороohото ургамалай сенаж дараха абаха түсэбөө дүүргэжэ шадахабди гэhэн найдабари бий.

Механизаторнууд сабшалан, таряалангай ургаса хуряахаар барег hайн бэлэдхэлтэй үбhэндөө ороо. Силосэй, сенажай ургамалые хуряадаг 4 комбайн, зөөбэри дээрэ хүдэлхэ «Беларусь» тухэлэй 6 трактор тэргэнүүдтээ, «ГАЗ-53» тухэлэй 4 автомашина баhал бэлэн болгогдоо.

Бригадын гэшүүд тарилгын, хуряалгын үедэ эдихэ хоолоо өөhэдын мүнгөөр худалдажа абадаг юм. Жэшээлхэдэ, эдихэ мяха элбэгтэй байхын түлөө өөhэдөө поршоонхонуудые худалдажа абаад тэжээдэг. Эдеэ шанадаг, поршоонхонуудые, түрэхэ гахайнуудые тэжээдэг хоёр-эхэнэрнүүдые хүлhэлжэ абаа. Үлүү гараhан поршоонхонуудаа худалдаад, олзолhон мүнгөөрөө бусад эдеэ хоолоо худалдажа абадаг байна. Тиимэhээ халуун хаhын үедэ олон тоото механизаторнуудые, жолоошодые хооллуулхын түлөө зоболтогүй байгдадаг юм.

Харин үбhэшэдые хүнhэ хооллоор хангахын тула яhала тухашарегдаа. Манай райпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэдэй оролдолгын ашаар лэ үбhэшэдней саг болзортоо хүнhөөр hайса хангагдаба. Тэдэнэр үбhэндоо гараха үдэрөо магазиндаа ерэжэ, тамхи, зуруулhаа эхилээд, гурил хилээмэ хүрэтэр элдэб эдеэ хоол горитойгоор худалдажа абаад ябаа юм.

Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын талаар хүндэ байдалай тохёолдоод байхада ургаhан ногоогоо заахашье гэлтэгүйгөөр хуряажа абахын түлөө энэ жэлдэ иматтал гар хажууршадые олоор табижа, морин косилкатай 19 звенонуудые худэлгэнэбди. Малшад өөhэд өөhэдөө үбhэшэдэй звенонуудые бүридхөөд, сабшаландаа гараба. Жэшээлхэдэ, туганлуудые эхэдэнь табижа, хүхүүлэн түлжүүлдэг гүүртэнүүдые даагшад Доржо Демдинович Цыренов, Игорь Базарович Дансаруев гэгшэдэй звенонууд Хасуртайн голдо, адуушан Гончик Ламажапов, малшад Жаргал Цыремпилов, Владимир Галсанов гэгшэд—Дархинтын голдо өөhэдынгөө харуулhалдаг малда хүсэд хүрэхэ үбhэ бэлэдхэхээ гараад, түрүүшын үдэрhөө эршэмтэйгээр худэлжэ байна.

Совхозой дирекци, ажалшадай коллективэй совет, профсоюзай комитет үбhэшэдые урмашуулхын тула социалис мүрысөөнэй болон ажалай түлөөhэнэй гуримуудые үргэдхэгдэhэн зүблөөн дээрээ баталаад, бүхы звенонуудта хүргэбэ. Мүрысөөнэй гуримай ёhоор,ногооной ургасын хэмжээе харалсан, бүхы звенонууд 4 булэг болгогдожо хуваарилагдаад, мүрысөнэ. Үбhэ хуряалгын 25 үдэрэй туршада долоо-долоо хоноод лэ мүрысөөнэй ябасын дүнгүүд согсолгодожо байха юм. Түрүүшын долоон хоногой дүн согсолходо эмхидхэл болон бэлэдхэл hайнтайгаар гаража, сабшалангай заха зуураар, намаглиг газаргаар hайса сабшаhаниинь, ехэ үбhэ бэлэдхэhэниинь хараада абтаха, бүлэг соогоо 1-дахи hуурин эзэлhэндэнь—50 тухэриг, 2-дахи hуурида—30 тухэриг шан үгтэхэ. Саашадаа иимэ хэмжээнэй шан 7 хоног бүхэндэ бүлэгүүд соотоо эрхимлэhэн хоёр звенонуудта үгтэжэ байха юм. Хаан үбhэ хуряалгын дүүрэхэдэ эгээл ехэ тэжээл бэлэдхэhэн звенонуудта нэжээд морин, 2-дахи hуури эзэлэгшэдтэ 400—400 тухэриг шан үгтэхэ байна. Мүн гэшүүн бүхэндөө гар хажуураар эгээн олон гектарай ногоо сабшаhан, ехэ үбhэ абаhан звенодо 200 тухэриг шан барюулагдаха юм. hурагшадай дундаhаа эрхимлэгшэдэ аймагай дурасхаалай газарнуудаар ябаха түлөөhэгүй путёвконууд үгтэхэ болоно. Зүгөөр үбhэнэй талаар хэдышье ехэ хэмжээнэй ажал хэhэн аад, нэгэшье гэшүүнэйнь ажалай журам эбдэhэн, архидаhан, ажалаа муу шанартайгаар хэhэн байбалнь, звенодонь түрүү hуури олгогдохогүй.

Шанар тухай хэлэбэл иимэ. Хуурай газарта бэлэдхэгдэhэн 1-дахи классай центнер үбhэнэй түлөө 7 тухэриг 26 мүнгэн, 2-дохи—5 тухэриг 95 мүнгэн, 3-дахи—4 тухэриг 44 мүнгэн, класста ороогүй үбhэндэ—2 тухэриг 41 мүнгэн, түлэгдэхэ, намаглиг газарта бэлэдхэгдэhэн центнер үбhэнэй түлөө 1-дахи классай—8 тухэриг 61 мүнгэн, 2-дохи—7 тухэриг 06 мүнгэн түлэгдэхэ жэшээтэй. Абтаhан үбhэнэй иматтал лабораториин шалгалта гараhанай удаа тогтоомол салин хүлhэндэ нэмэжэ түлэгдэхэ юм. Тракторай косилкаар сабшалга хэhэн звенонуудай салин хүлhэнөөө трактор хэрэглэhэнэйнь түлөө даралга хэгдэхэ юм. Тиихэлээрээ гараар сабшаhан, хуряаhан, хамаг ажалаа морёор бүтээсэтэйгээр хэhэн звенонууд лэ олзотойшье, хүндэтэйшье байха болоно.

В. АЮШЕЕВ
Захаминай районой Цахирай совхозой директор.

ХҮЛЕЭХЭ БААТАЙ БОЛООШЬЕ hАА...

Урдань хээрэ үбhэндөө орохобибди гэжэ олон табые шашалдажа, гэдэргэ таталдажа байха ушар эндэ үзэгдэдэгүй hэн. Галбайнхид зунай hайндэр — Сурхэрбаан үнгэргэhөөр лэ июлиин дахеэр гарта хүлтөөрөө үбhэндөө гаража, түрүүшын үдэрhөө хам орон худэлжэ эхилдэг бэлэй.

Хожомдожо ороо hаамнай, үбhэ ногоон шэмэ шүүhэеэ гээхэ, муудаха гэжэ тэдэнэр hайн мэдэдэг байгаа hааб даа.

Хэрин энэ жэлдэ сагай уларил ехэл таарамжагүй бэйдал тохёолдуулжа, хээрэ үбhэндөө ороо hаамнай, hайн гээшэб, хайшан гээ hаа, ехэ үбhэ абахабибди гэhэн бэрхэтэйхэн асуудал «Мир» колхозойхидой урда табяа. Ушарыжь юуб гэхэдэ, хабартаа хожом болотор хүйтэн, зунай ехеэр гандуу байгаад, эндэхи ехэнхи сабшалангай ногоон hая болотор набтар, шэнгэн байгаа бшуу.

Эдэ бүгэдые хаража үзөөд бага хүлеэн татажа, июлиин 18—20-доор үбhэндоо жэгдэрэн ороо hаамнай дээрэ ха гэжэ эндэхид бултаараа хэлсэжэ шиидхэhэн юм.

— Тоэд үбhэндоо иимэ орой ороходотнай тэжээл бэлэдхэлгэ бүри ехээр унжагайрха, эсэгээ үбhэнэйнгөө шанарые алдажа болохо аюул бий бэшэ гү? Илангаяа июлиин hүүл багаар, августда эндэтнай ехэ хура бороотой байдаг ха юм, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Ю. Л. Маратаевhаа асуухадамнай Юрий Лопсоновича иигэжэ хэлэнэ:

— Тиимэ аюул бий. Тоэд июниин hүүл багаар, июлиин түрүүшын хахадта бүришье ехэ бороотой байба ха юм. Хэрбээ июлиин эхеэр үбhэндэ ороод, намагай захын үбhэ сабшажархиhан байгаа hаамнай, тэрэмнай хуу уhанда абташаха бэлэй. Тиигэжэ хайран ногоогоо, ажалаа дэмы hалгаахе hэмдг. Манай hанахадаа иигэд июлиин hүүлшын арбан хоногто хура бороо намдахал зэргэтэй. Одоол энэ үедэ гарта хүлтөөрөө хам орожо, хэрэгтэй үбhэеэ абахал аабзабди гэжэ hанагдана.

Нээрээшье, тэрэнь эүйтэй. «Мир» колхозойхид мүнөө бүхы юумээе түгэс hайнаар бэлдээд, түхеэрээд, июлиин 20-hоо хойшо үбhэеэ түлэг сабшажа эхилээ. Эндэ Д. С. Астуновой звено — Улбагайда, Д. С. Сыбиковэй, В. А. Сырсмпиловэй звенонууд — Галбада — үбhэндэ ороо. Эдэ звенонууд гол түлэб оньhон техникын хүсөөр ехэнхи ажалаа хэнэ.

— Арга шадалайнгаа зэргээр трактор, машинануудаа заhабарилаа, бэлдээ гээшэбди. Илангаяа запас хэрэгсэлнүүдые хаагуур-яагуур бэдэржэ, хуушан хаягдаhан юумэнүүдые-шье hэльбэжэ, шэнэлжэ байгаад, техникээ заhабарилхэ ушаршье болоо, — гэжэ колхозой ахамад инженер Б. Прушенов хэлэнэ.

Тиигэжэ мүнөө оньhожоруулагдамал звено бүхэндэ 2—3 трактораай косилка, мүн тэды шэнээн тармуур, үбhэ сомохо нэгэ-нэгэ түхеэрэлгэ бий, мүн үбhэ консогойлон рулонууд болгохо хоёр-хоёр подборщиктой. Диилэнхидээ эдэл звенонуудай хүсөөр бүхыдөө 13 мянган центнер үбhэн абтаха зэргэтэй.

Тэрэшэлэн морин косилкаар, гар хажуураар үбhэ сабшажа эхилhэн багахан звенонууд эндэ баhал бий. Борогшон, Ойбой, Нюсэгэн гэжэ газарнуудай ой модоной, бүргааhа шугын забhар соогуурхи үдэхэн ногоое морин косилканууд болон гар хажуурнуудаар сабшаха байна.

Үбhэ хуряалга дээрэ илангала түрүүшын арбаад-хорёод удэр соо үндэр бүтээсэ түйлагшадые hайнаар урмашуулха хэмжээнүүд хараалагданхай. Жэшээнь, үбhэ хуряажа абаха түсэбөө эгээн богони болзорто дүүргэhэн, hайн шанартай ехэ тэжээл бэлэдхэhэн звено 800—900 тухэриг hөө 1000 хүрэтэр тухэриг шан абаха юм.

Тэрэшэлэн колхоздо удахагүй сенаж, силос дараха худэлмэри эхилхэ байна. Бүхыдөө 4000 тонно силос, 5000 тонно сенаж дарагдахаар хараалагдана. Таримал ургамалнуудай ногоон ургаса сабшаха, хуряаха техникэ бэлэн болгогдонхой. Нүхэ, траншейнүүд сэбэрлэгдэнхэй.

Тарянай болон тэжээлэй складуудые даагша Д. Д. Байдаевай хэлэhэнэй ёhоор, ажахыда витаминтайногооной гурил гаргадаг АВМ-0,65 болон АВМ-1,5 тухэлэй хоёр агрегат hаяар худэлгэгдэжэ эхилхэнь. Бүхыдөө 300 тонно тиимэ тэжээл нөөсэлэгдэхэ зэргэтэй.

Л. ШАРГАКШАНОВ.
Түнхэнэй район.

Россин Президент профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэтэй уулзаба

РСФСР-эй Президент Б. Н. Ельцин июлиин 25-да Россин дулдыданги бэшэ профсоюзуудай федерациин түрүүлэгшэ И. Е. Клочковтой уулзаба.

Үни удаан үргэлжэлhэн хөөрэлдөөнэй үедэ гүйсэдхэхэ засагай шэнэ бүридэлнүүд Россин дулдыданги бэшэ профсоюзуудай федерацитай харилсан ажаллаха, дэлгүүрэй хэрилсаануудта шэлжэн ороохо үедэ ажалшадай эрхэ болоашаг үрые хамгаалха хэрэгшэнэдхэгдэжэ байгаа профсоюзуудай үүргые дэшэлүүлхэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэ. Социальна страховани болон пенсиин хангалта нарижуулhайжаруулха, страховой медицинын жаса байгуулха, ажатухай Хуули хүбилгаха хэрэгтэй гэжэ тэмдэглэгдээ.

«РСФСР-эй гүрэнэй органнуудта, эмхи зургаануудта болон эмхинүүдтэ политическэ партинуудай, олонхитын худэлеонүүдэй эмхидхэлэй бүрдэлнүүдэй ажал ябуулгые болюулха тухай» Указ общественно профсоюзай эмхинүүдэй hуури болон үүргые доошуулха ямаршье hэдэлгэгүй гэжэ Президентын ойлгуулха, И. Е. Клочков сэдьхэлээ хаhан байна.

Гүйсэдхэхы, засагай Россин зургаануд профсоюзуудта нягта холбоотойгоор харилсан ажаллаха хараатай гэжэ ойлгоохоор гээд профсоюзуудай хэрэг тэлбэрилэгшэ тэмдэглэнэ.

ТАСС-ай корр.

Указуудаар томилогдобо

РСФСР-эй Президентын Указуудаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ орлогшоор, РСФСР-эй экономикийн болон байгаали ашаглалгын министрээр — Гаврилов Игорь Трифонович. РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшоор Гребенева Инга Ивановна гэгшэд томилогдобо.

РСФСР-эй гадаадын хэрэгдэй министрээр — Козырев Андрей Владимирович, РСФСР-эй финансын министрээр Грозарев Игорь Николаевич РСФСР-эй хэблэлэй болон олондо мэдээсэл тараалгын министрээр Полторанин Михаил Никифорович гэгшэд томилогдоо.

(РосТАСС)

КОМАНДИРОВКЫ МҮНГЭН ДЭЭШЭЛ

1991 оной ургаса хуряалгын эльгээгдэhэн автотранспортно колоннонуудай бүридэлдэ орогдог тракторист-машинистнууд тэ болон бусад механизаторнуудта, ашаанай автомобильнуудай жолоошодто, заhарилгаштэ, механизаторнуудта, толоконнонуудай начальникнуудта, диспетчернүүдтэ болон бусад худэлмэрилэгшэдэй министрнүүдэй Советэй захиргаар сүүдхын 20 тухэриг мандировкын мүнгэ гэхэ али тэдэнэй дунда зэргын салин хүлhэнэй 75 хувилалхөөр тодорхойлогдобо. РСФСР-эй Министрнүүдэй ведэй мэдээсэлэй таhаг сохоно.

Предприятинууд, эмхи болон эмхи зургаануудта гаргашанууде өөрынгөө гэн зөөриhөө түлэхэ, тэдээндэ РСФСР-эй ресурсын бюджедтээ болон гай бюджедүүдhээ энэ гаршань харюулагдаха.

КПСС-эй ЦК-га ХЭБЛЭЛЭЙ ТҮБ

Москва. КПСС-эй ЦК-гай Пленумдэ зорюулагдажа, июлиин 26-да үнгэргэгдэhэн пленумин дээрэ Политбюроогоо шүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. К. Лучинский Пленум дээрэ КПСС hанаhалаха гэhэн hанамжануудые руу байгаа» гэжэ хэлэбэ.

Партиин Программын проект тухай, КПСС-hээ СССР-эй арадай депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ асуудалнууд, эмхидхэлэй асуудал, Эстониин коммунистнууд дэлөөнэй байдал тухай КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. И. Манаенковай мэдээсэл хэлсэгдөө, гүрэнэй эмхинүүдтэ партиие үгы болгохо тухай РСФСР-эй Президентын түшаа Пленумэй мэдүүлгэ хөөн бэшэхэ комисси бүрдэгдөө гээд тэрэ хэлэбэ.

Пленум дээрэ 27 хүн үгэ. Тэдэ Программын проект тухай гол түлэб хэлэhэн на.

ҮДЫН ҮЗЭГДӨӨГҮЙ ҮЕР

...ургаа hабаар адхарhан аа... ...ороогой hүүлээр Яруу... Хэжэнгын, Хориин, Хуураhай, Баргажанай болон ...хонуудай үнан дурсагдагша гол, горходой үнан сүүдхын туршада 40—50 сантиметрээр татажа эхилбэ. Жэшээнь, Улаан-Удэ шадар Удэ гол 496 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрөө hааб даа. Үсэгэлдэр үглөөгүүр энэнь 4 метрэй тэмдэгтэ хүрэтэрөө hууба. Хотын ажалшад Удэ голой иимэ өөдэр нэмэhые hананагүй. 1971 ондо Удэ голой үнан 478 сантиметртэ хүрөө бэлэй.

Ажалшадые уhанай аюулhаа хамгаалха республикын комисси болон хотын штабай гэшүүд уhанай аюул хохидолдо ороhон предприятиинь, ажахы болон ажалшадай гаргашые тооложо, түргэн туhаламжа үзүүлхэдэ шалгалта хэжэ эхилбэ.

РСФСР-эй правительствын комисси Буряадай ССР-тэ ерэнхэй.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Нюоодэрэй шухала асуудал

ПАРТИДА ЭТИГЭНЭБ

...тимнай үлэхэ юм гү, али hалажа, ...на үгы болохонь гээшэ гү?» гэхэ ...асуудалнуудые коммунист бүхэн тавболонхой. Тиихэдэнь hая РСФСР-...зидентын Указ гаража, гал руу «то...жа, бүри дэбэргэбэ. hүүлэй үедэ ...уудые уншахада, номер бүхэндэ ...партиин hалажа, хэдэн хүби болохо ...КПСС-тэ зүрюу, онсо парти ямар ...байгуулхые оролдожо байhан ту...шэгдэнэ.

...өөрөөшье, обществодо боложо бай...үрилдөөн мүнөө hүүлшынгээ хилэдэ ...байна хаш. Энээнэй удаан үргэлhаань, юуншье боложо магедгүй. ...байhан зон бэе дээрээ энээнийе ...мэдэрнэгүй гээшэбди. Юрэдөөл, ...соохи байдал бүхыдэнь хаража, боуяэхэдэл ехэ хүшэр болоод байна. ...байдалда КПСС үгэеэ хэлэхэ, арад ...гоо аша туhада худэлхэ байгаа гээд ...б. Тоэд иимэ юумэн үгы. Партиин ...политбюро хэмжээ абанагүй, эли тоо...мэ хэлэнэшьегүй бэшэ гү? Хорошоод, ...нэгэ юумэ хүлеэhэн шэнги байна. ...адаа олонхи коммунистнуудай дура ...а гэжэ сэхэ хэлэхэ байнаб. КПСС-...аршье хэрэг шиидхэжэ, бэелүүлжэ ...аяа болиhон ушарhаа партиhаа олон ...ерана хаш. Манай Тельманэй нэрэмсовхозой партийна организацида иимэн үгы. Гэбэшье зоной дунда «юумэе партийна түлбэри түлэнэ гээшэ...тамхяашье абаа hаам, хэрэг hэн» ...мэтын үгэ ябаhаар.

...он соомнай олон парти, худэлөөн бий. Энэ хадаа демократиин хүргэhэ...үрэ гээшэ аб даа. Өөрынгөө дудүтэ мэргэжэлтэй, канал бодолтой, ...эй зоной нэгэдхэдэ яахаб. Гэбэшье ...ехэ гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд ябаад, ...ние үргэhэн, дэмжэhэн партияа орэ...тэрэнэй эзэргүүдые hандаргажа, он...партинуудые байгуулхые оролдожо ...ан хүнүүдые огто ойлгоногүй. «Тэ...эн бүруу тэргэ эбдэхэ» гэжэ иимэ хү...тухай хэлэгдээ. Тиигээд гаража ошо...о үүдээ сухалтайгаар хаадагынь бу...е урмагүй. Тэрэнние эрэ болгожо, ...гай дээдын зургаанда hүүлгажа, хамаг ...ээр бүхыдэнь хангаhан гэрhээ нигэжэ ...жа болодог юм гү? Гансашье тэрэ бэ...бүхы бүлэнь, үри үүргэдынь, түрэл га...нь энэ гэрэй хэшээлдэ хүрэhэн лэ ...а. Гэбэшье энэмнай гаража ошогшын ...олэй хэрэг гээшэ аб даа.

...лон партинуудтай түгэс хүргэнги ороо...та хүтэлбэрилхы парти гэжэ байдаг. ...партинууд өөрынгөө хараа шугам бэе...хын түлөө ехэтэ оролдодог, зониие ...тэшээ татадаг гээшэ. Манай Коммупарти хүтэлбэрилхы партиин үүргэ...н тулада дүүргэдэг болоод байна. Тэ...ай съезд, пленумүүд дээрэ абаhан ...дхэбэринүүдшье бэелүүлэгдэнэгүй.

...иниин тухайлхада, партиимнай манлайтэрэниие толгойлжо яабаhан хүнүүдэй ...да засагай түлөө тулалдаан боложо ...на хаш. Энэ тэмсэлдээ «hогтршоод», ...эндэ юрын зоной бэйдал хамаагүй. ...ошоо. Мүнөө болоод байхада партиин ...ералька секретериин тушаал Президентын ...тушаалтай нэгэдүүлhэн ушар ехэ бу...болоод байна. Партиие хүтэлбэрилхэ ...үгы. Энэ хадаа партиин ЦК-гай, Поюорогой эдэбхигүйгөөр, аша үрэ...гоор худэлhэнэй нэгэ шалтагааниинь ...шэ гү?

...анай ороной иимэ байдалда ороhон ...делые партитай холбоно. Үнэн дээрэ ...парти зэмэгүй. Далаад жэл соо ороо...амараар хүргөө, hалбараа гээшэб. ...ино юундэ сэгнэнэгүй гээшэбибди. ...багада олонхи зон багахан гэртэ, ...хоо мүүхан унтаритай, үсөөн малтай ...йгша hэн. Зөөри гэхэ юумэн үгы hэн ...Харин мүнөө айл бүхэн гэр байраар ...ан, ехэ зөөритэй болоо. Юрэдөөл, муу ...игаагүй. Энээнние хүргэлтын зогсошо...н жэлнүүд гэжэ мүнөө нэрлээ. Тиигээ...

...ааргалгын министерствын эүгhөө медицинскэ туhаламжа үзүүлhэн байна,— гэжэ Буряадай ССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо В. Ц. Будаев хөөрэнэ.

Республикын дурсагдагша районууд, hуурин шадарай гол, горходой үнан сүүдхын туршада 40—50 сантиметрээр татажа эхилбэ. Жэшээнь, Улаан-Удэ шадар Удэ гол 496 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрөө hааб даа. Үсэгэлдэр үглөөгүүр энэнь 4 метрэй тэмдэгтэ хүрэтэрөө hууба. Хотын ажалшад Удэ голой иимэ өөдэр нэмэhые hананагүй. 1971 ондо Удэ голой үнан 478 сантиметртэ хүрөө бэлэй.

Ажалшадые уhанай аюулhаа хамгаалха республикын комисси болон хотын штабай гэшүүд уhанай аюул хохидолдо ороhон предприятиинь, ажахы болон ажалшадай гаргашые тооложо, түргэн туhаламжа үзүүлхэдэ шалгалта хэжэ эхилбэ.

РСФСР-эй правительствын комисси Буряадай ССР-тэ ерэнхэй.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Сэнэгын район.

Эрдэм ухаанай туйлалтые—хүдөө ажахын үйлэдбэридэ

ТУСГААР ШЭЛЭЖЭ ҮСХЭБЭРИЛХЭ

Малай үүлтэр һайжаруулха болон селекционно хүдэлмэри эдэбхижүүлхэ тухай

Хэнэйшье мэдэһээр, ямаршье адууһа малые ханалгатай һайнаар эдеэлүүлээд, зүбөөр харууһалаад байхадал, ашаг шэмэ ехээр үгэдэг аб даа. Гиигэбшье тэрээн дээрэнь малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри хээд, ашаг шэмэ ехэтэй, мүн анханайнь угай (генетическэ) шэнжэ шанарые аража, зүбөөр шэлэжэ үсэбэрилхэдэл, мяхан, һүн, ооһон гэхэ мэтэ ехэ абтаха байна.

Мүн тэрээнтэй хамта малай үүлтэр һайжаруулха болон селекционно хүдэлмэри хэдыршье хээд, харин тэдэ малаа бүһэ тэжээлээр хүсэд хангаха шадаагүй, ёһоор харууһаараагүй, хүйтэн, муу байрада айлгаа һаа, бүһал тэдээнһээ үүртэй ехэ ашаг шэмэ абтаагүй.

Эгээл энээн дээрэһээ адууһа малай үүлтэр һайжаруулха, зүбөөр шэлэжэ үсхэбэрилхэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, эдэнние харууһалха, эдеэ үүлхэ технологие, зоотехниин заабаринуудые нарааар сахиха гэхэ мэтэ асуудалнууд хоорондоо таһаршагүй элбоотой гээшэ.

Республикын ажахынуудтэ адууһа мал үсхэбэрилгэдэ эдэ үүл шэглэлнүүд хэр зүбөөр эрэлгэдэнэ, энээндэ хабаадай эрдэм ухаанай үүлалтнууд хэр үргэнөөр, ашаг үрэтэйгөөр нэбтэрүүлэгдэнэб үжэ хэдэн ажаглалтануудые, үн өөрынгөө һанамжые хэхэ хүсэлтэйб.

Жэшээлхэдэ, манай эндэхи колхоз, совхозуудта урдань байһан нютагай үүлтэрэй малай шанарые, ашаг шэмэ үгэжьень дээшэлүүлхэ зорилгоорнарин нооһотой мелинос үүлтэрэй хусануудай өөр эхэ хонид үрэжүүлэгдэг болоод ошон ошотороо байкалиин нарин нооһотой сгаар буряад үүлтэрэй хонид бии болгогдоо гээшэ. Тэ үн шэнги бااһал буряад үлтэрэй үнеэд симменталтэрэй бухын үрөөр үрэгүлэгдэжэ, эсэстээ бухы үхэрүдкай симменталшуу үүлтэрэй болгогдоо ха юм даа. Мүнөө гол түлэб тиимэл үүлтэрэй малһаа ехэнхи мяхан, һүн, нооһон абтана.

Энээнэй ашаар бүхы дээрээ адууһа малаймнай ашаг шэмэ зарим тэды дээшэлээшье һаа, район, ажахы бүхэндэ тэрэнь тиимэ жэгдэ бэшэ, олохон нютагуудта тэрэ ургалтань һанаһанда яашье хүрэнэгүй.

Тусхайлбал, Кабанскын, Сэлэнгын, Ивалгын, Тарбагатайн, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Зэдын районуудай олохон ажахынуудта симментал үүлтэрэй малай үнеэн бүриһөө жэлдээ 2800—3000 килограмм һүнэй һаагдахада, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Баргажанай, Загарайн, Хоринн районуудта тиимэл үүлтэрэй үнеэн бүриһөө жэлдээ арай гэжэ 2000—2300 килограмм һүн һаагдана ха юм.

Илангаяа һүүлэй таба-зургаан жэлдэ ажахынуудта үбһэ тэжээл ялала ехэ бэлэдхэгдэдэг болоошье һаа, бүхы дээрээ малай ашаг шэмэ мүртэй дээшэлнэгүй. Тиигээдшье үнгэрһэн хоёр-гурбан жэлдэ тэрэнь үшөө доошолжо, ажалай гаргаша бүри ехэ болоо, продукциинь өөрынь үнэ сэн дээшэлжэ байна.

Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, малай үүлтэр һайжаруулха болон селекционно хүдэлмэри эрдэм ухаанай үнэдэнэ баримтатайгаар хэгдэнэгүй, тусгаар түсэблэгдэнэгүй. Тэрэнь миил зүндөө табигдашанхай гэхэдэ алдуу болохогүй.

Жэшээнь, мал ажалда агрозоотехническа гурим нэбтэрүүлхэ асуудалые абаад үзэе. Энээн соо бэлшээриин, саблалангай, таряанай газарай ургаса, байгаалиин, сагай уларил ямар бэ, малай байранууд соо хэр сэбэр, дулаан бэ, адууһа мал ямараар эдеэлүүлэгдэнэб, хайшан гэжэ бэлшээгдэнэб, малай байра соо ямар онһожоруулга тодхогдонхойб, тэндэ худалжэ байһан хүнүүдэй ажалай эрхэ байдал ямар бэ, эдэ бүгэдэ продукци үйлэдбэрилгэдэ хэр нөлөөлнэб гэхэ мэтэ асуудалнууд ороно. Тиимэһээ эдэ бүгэдэдэ сэхэ хабаатай асуудалнуудай нэгэн — адууһа малай үүлтэр һайжаруулха болон селекционно хүдэлмэри тухай өөрынгөө хэдэн ажаглалтануудые хэлэхэ һанаатайб.

Адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ, мал ажалай продуктнуудаар хүн зониие хүсэд хангаха гээшэ мүнөө агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилго болоно. Энээндэ тус комплексын бүхы хүсэн, тэрэ тоодо эрдэм ухаанай хүсэн гүйсэд элсүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Тиимэһээ адууһа малай генетическэ арга боломжо, нөөсые яажа зүбөөр ашаглаха, селекционно хүдэлмэриие хайшан гэжэ ашаг үрэ ехэтэй болгохо тухай хэлэхээ һананалб. Малай генетическэ гэхэ гү, али уг залгамжалжа ерэһэн һайн шэнжэ шанарыень эрдэм ухаанай үндэһэ баримтатайгаар хэрэглэжэ шадабал, малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ айхабтар ехэ арга боломжо бии байна.

Ямаршье мал уг унгияа залгамжалжа, оршон тойронхи байгаалидаа, сагайнь уларилда таараһан байдаг. Байгаалиин, сагай уларилай эрхэ байдалда эгээл һайнаар дадаһан, эгээл шэрхи һайн мал лэ илгаржа гарадаг гээшэ. Бүри урданһаа хойшо хүн зон эгээл тобир сула, ашаг шэмэ ехэтэй малые шэлэжэ үсхэбэрилдэг байһан. Гэбэшье үүлтэрыень һайжаруулха, селекционно хүдэлмэриие генетическэ холбоохонь алдахуулжа ябуулаа һаа, адууһа малай һайн талань муудажашье болохо.

Искусственна үрэжүүлгые абаад үзэе. Үнездые гү, али эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэдээ ёһоор шалгадаагүй, нюдэндэ харагдахагүй үбшэнтэй, ашаг шэмэ багатай бүхын гү, али хусын үрэ хэрэглэбэл, хэды олон малһаа үлбэр муу, тулюур түл абтажа, эсэстээ олониинь гарзалха, амидышье үлөөшэдынь һүрэгэй генетическэ шанарые муудхаана, ёһоор өөдэлдэггүй үхэр, хонид олон болоно.

Энээнһээ боложо, республикын ажахынуудта тугал, хурьгад олоор гарзална.

Иигээд ерэхэдээ гансашье һайн үүлтэрэй гэжэ тоотой, ашаг шэмэ ехээр үгэдэг мал үсхэбэрилхэ бэшэ, мүн газар нютагай байгаалиин, сагай уларилай эрхэ байдалда эгээл һайнаар таараһан угайнгаа шанарые алдаагүй, генетическэ талаараа бүхы организмынь оршон тойронхидоо зохиһон мал олон болгобол, мяхан, һүн, нооһон ехээр абтаха, түлыньшье һайн байха, эдиһэн үбһэ тэжээлээ һайса хариоулха гээшэ.

Малай үүлтэр һайжаруулха болон селекционно хүдэлмэриие генетикэтэй агрозоотехнологитой нята холбоотойгоор эмхидхэхэ шухала. Тиимэһээ республика соо селекционно хүдэлмэриин научно-методическа хэмжээе дээшэлүүлхэ, бүхы материально-техническэ баазатай селекционно түбүүдые зоно бүхэндэ бии болгохо саг ерээ.

Гэхэтэй хамта республика соо малай үүлтэр һайжаруулха болон селекционно хүдэлмэриин албан өөрынгөө гол зорилгые эрхим һайнаар, сагай эрилтэдэ хүрэмөөр бэелүүлнэ гэхын аргагүй. Түбэй племнэгэдэлэй, районуудай племпредприятинуудай эрдэм ухаанай туйлалтын болон үйлэдбэриин хэрэглэмжэн талаар ушөөл һулаар хангагданхай. Юрэнхыдөөл тэдэ эндэ тэндэһээ һайн үүлтэрэй мал асаржа, тэдэнээ ажахынуудта худалдаад, аукцион үнгэргөөд байдаг коммерческэ эмхи болошонхой. Энээн дээрэһээ племпредприятинууд, Головной нэгэдэлшье бүхыдэнь малай үүлтэрые һайн болгохо, селекционно хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ мүртэй нүлөө үзүүлнэгүй.

Нүгөө талаараа ажахынуудаа өөһдөө адууһа малайнгаа үүлтэрые һайжаруулха, газар нютагайнгаа эрхэ байдалда эгээл таараһан һайн угай мал шэлэжэ үсхэбэрилхэ тушаа бираатай оролдолго гарганагүй. Племпредприятинуудта найдаад лэ һууна. Үнгэрхэдөө малай шанарые, бүхы бэеыонь, ашаг шэмэ үгэсые комплексноор шалгаха зорилготойгоор үнгэргэгдэдэг бонитировкошье аша үрэ багатай байна. Юуб гэхэдэ, ажахынуудта элдэб үүлтэрэй мал ямаршье эмхи гуримгүйгөөр холигдоно, худхагдана, селекционно хэмжээ ябуулгануудаа бااһал эмхигүйгөөр үнгэргэгдэнэ, паспортизаци ёһоор хэгдэнэгүй бшуу. Илангаяа малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриин тоо бүридхэл муу.

Тиимэ дээрэһээнь малай үүлтэр һайжаруулха, эгээл һайн шанар шэнжэтэй мал шэлэжэ үсхэбэрилхэ гэбэл, бүхыдэнь энэ албанай хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха, бүхы үүлтэртэ малые нарин тоо бүридхэлдэ абаха, нягта паспорттай болгохоор иммуногенетикын лаборатори эмхидхэхэ гээшэ яаха аргагүй шухала болоо гэжэ һанахаар.

Эдэ бүгэдые хүсэндэнь хүргэхын түлөө республикын Агропрофсоюзай шидхэбэреэр Гүрэнэй племнэгэдэлэй дэргэдэ малай үүлтэр һайжаруулха болон селекционно хүдэлмэри эрхилхэ научно-үйлэдбэриин нэгэдэл бии болгоо һаа, энэ хэрэг үрагшатайгаар ябуулагдаха бэлэй. Тингээд республикын зоно бүхэндэ хүсэд шалгагдаһан эгээл һайн, үнэтэй сэнтэй үүлтэрэй мал үсхэбэрилжэ худалдаха, урьень тарааха тусхай 3—4 репродукторна ажахынуудые эмхидхэбэл зохистой. Тингэжэ бүхы адууһа малай шанарые һайн болгохо, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэг бодотоор бэелүүлэгдэхэ, эсэстээ малай үүлтэрые һайжаруулха болон селекционно хүдэлмэриһөө ёһотой үрэ гараха һэн.

В. ДАВЫДОВ,
хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

Республикымнай хүн зон, тэрэ тоодо манай районой ажалшад, орон доторхи политическэ ба экономическа хэмжээ ябуулгануудай мухардажа байһан орёо үе сагта мүнөө ажаһууна гээшэ. Эд бараан, эдеэ хоол хоморжохоһоо гадна үнэ сэнгынь угаа ехээр нэмэжэ, дүнда шадалтай бүлэнүүдые хүшэрхэн байдалда оруулаа. Үшөө тиихэдэ дэлгүүрэй экономикодо дамжан оролго предприятинууд, колхоз болон совхозуудай урда олон шидхэгдэгүй асуудалнуудые табина гээшэ. Иимэ эрхэ байдалда промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай ажалша коллективүүд бүхы нөөсэ арга боломжонуудаа гүйсэдөөр хэрэглэхэ, эдэбхи үүсхэл гаргаха ёһотой болоно. Тиигэнгүйгөөр ажабайдалаа һайжаруулха гээшэ хүндэхэн бшуу. Гэхэ зуура РСФСРэй Президентын һунгалтые үнгэргэнэнэй удаа нютагай Соведүүдэй, мүн Верховно Соведэй байгууламжада эрид хубилалтануud болохо гээд эрэб үгэ зугаа тарана. Миниин һанахада. нютагай Соведүүд нютаг бүхэндэ үлэхэ эрэгтэй. Тэдэл Соведүүд социально-экономическа бүхы асуудалнуудые шидхэжэ байха ёһотой, уялгатай гэжэ һанахаар. РСФСР-эй Президентын республикануудаа хүтэлбэрилгын ёһо гуримые ехээр хубилгаха болоо һаань, РСФСРэй Верховно Совет, РСФСРэй Арадай депутадуудай съезд өөрынгөө һанамжатай байна бээ.

Мүнөө үеын олон хүнүүдтэ адляар, политическэ асуудал дээрэ нилээд тогтсбо хеб. Тиимэнээ районыгоо ажалша коллективүүдэй ажал хэрэгүүд тушаа хэлэхэ хэрэгтэй.

Манай район промышленна олон предприятинуудтай, колхоз, совхозуудтай район ааб даа. Тиимэнээ районоймнай хүн зоной тоо олон, тэрээнһээ уламжалан, шидхэхэ асуудалнуудыг ашаа бии гээшэ ааб даа.

Районойнгоо үнгэрэгшэ жэлэй ажалай дүнгүүд дээрэ тогтоһуу. Юундэб гэхэдэ, байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ эрид хубилалта туйлагдаагүй.

Үнгэрэгшэ 1990 ондо районой промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 4 процентээр доошолжо, хэлсээнүүдэй ёһоор продукци эльгээхэ даабари 93,2 процент дүүргэгдэ. Иимэ байдалай гол шалтагааниинь гэхэдэ, ороноймнай бусад хизаар, областьнууд шухала хэрэгтэй детальнуудые эльгээхэ, түсэбөө дүүргэнэгүй ха юм.

Колхоз, совхозууднай хартаабха тушааха түсэбөө 103 процент, овощ—101, мяха—112, һү—97, нооһо—95, үндэгэ тушааха түсэбөө 137 процент дүүргээ һэн. Эдэ тоонууд манай хүдөөгэй ажалшадай амжалта, туйлалтануудые, дутагдалнуудые эли тодоор харуулна гээшэ. Гэхэтэй хамта байгша ондо һайрхахаар юумэн үгы. Районой колхоз, совхозууд 1990 оной энэ үеынхитэй сасуулбал, байгша ондо аяар 221,7 тонно һү багаар үйлэдбэрилөө. Гансал «Гигант» колхоз, Асагадай совхоз һү һаалияа доошолуулаагүй.

Хура бороотой зунай байһые хараада абабал, байгша ондо хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые һайжаруулха арга боломжонууд манайда бии.

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ муугаар ажэллажа гараабди. Үхэр мал олоор гарзалаа. Жэшээлхэдэ, Хурбын ОПХ-да 95 толгой, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозодо 98 толгой эбэртэ бодо мал гарзалһан байна.

Район доторнай социально-соёлой барилга нилээд хэгдээ. Гэбэшье тэрэ тоодо манай районой ажалшад, орон доторхи политическэ ба экономическа хэмжээ ябуулгануудай мухардажа байһан орёо үе сагта мүнөө ажаһууна гээшэ. Эд бараан, эдеэ хоол хоморжохоһоо гадна үнэ сэнгынь угаа ехээр нэмэжэ, дүнда шадалтай бүлэнүүдые хүшэрхэн байдалда оруулаа. Үшөө тиихэдэ дэлгүүрэй экономикодо дамжан оролго предприятинууд, колхоз болон совхозуудай урда олон шидхэгдэгүй асуудалнуудые табина гээшэ. Иимэ эрхэ байдалда промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай ажалша коллективүүд бүхы нөөсэ арга боломжонуудаа гүйсэдөөр хэрэглэхэ, эдэбхи үүсхэл гаргаха ёһотой болоно. Тиигэнгүйгөөр ажабайдалаа һайжаруулха гээшэ хүндэхэн бшуу. Гэхэ зуура РСФСРэй Президентын һунгалтые үнгэргэнэнэй удаа нютагай Соведүүдэй, мүн Верховно Соведэй байгууламжада эрид хубилалтануud болохо гээд эрэб үгэ зугаа тарана. Миниин һанахада. нютагай Соведүүд нютаг бүхэндэ үлэхэ эрэгтэй. Тэдэл Соведүүд социально-экономическа бүхы асуудалнуудые шидхэжэ байха ёһотой, уялгатай гэжэ һанахаар. РСФСР-эй Президентын республикануудаа хүтэлбэрилгын ёһо гуримые ехээр хубилгаха болоо һаань, РСФСРэй Верховно Совет, РСФСРэй Арадай депутадуудай съезд өөрынгөө һанамжатай байна бээ.

Мүнөө үеын олон хүнүүдтэ адляар, политическэ асуудал дээрэ нилээд тогтсбо хеб. Тиимэнээ районыгоо ажалша коллективүүдэй ажал хэрэгүүд тушаа хэлэхэ хэрэгтэй.

Манай район промышленна олон предприятинуудтай, колхоз, совхозуудтай район ааб даа. Тиимэнээ районоймнай хүн зоной тоо олон, тэрээнһээ уламжалан, шидхэхэ асуудалнуудыг ашаа бии гээшэ ааб даа.

Районойнгоо үнгэрэгшэ жэлэй ажалай дүнгүүд дээрэ тогтоһуу. Юундэб гэхэдэ, байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ эрид хубилалта туйлагдаагүй.

Үнгэрэгшэ 1990 ондо районой промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 4 процентээр доошолжо, хэлсээнүүдэй ёһоор продукци эльгээхэ даабари 93,2 процент дүүргэгдэ. Иимэ байдалай гол шалтагааниинь гэхэдэ, ороноймнай бусад хизаар, областьнууд шухала хэрэгтэй детальнуудые эльгээхэ, түсэбөө дүүргэнэгүй ха юм.

Колхоз, совхозууднай хартаабха тушааха түсэбөө 103 процент, овощ—101, мяха—112, һү—97, нооһо—95, үндэгэ тушааха түсэбөө 137 процент дүүргээ һэн. Эдэ тоонууд манай хүдөөгэй ажалшадай амжалта, туйлалтануудые, дутагдалнуудые эли тодоор харуулна гээшэ. Гэхэтэй хамта байгша ондо һайрхахаар юумэн үгы. Районой колхоз, совхозууд 1990 оной энэ үеынхитэй сасуулбал, байгша ондо аяар 221,7 тонно һү багаар үйлэдбэрилөө. Гансал «Гигант» колхоз, Асагадай совхоз һү һаалияа доошолуулаагүй.

Хура бороотой зунай байһые хараада абабал, байгша ондо хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые һайжаруулха арга боломжонууд манайда бии.

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ муугаар ажэллажа гараабди. Үхэр мал олоор гарзалаа. Жэшээлхэдэ, Хурбын ОПХ-да 95 толгой, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозодо 98 толгой эбэртэ бодо мал гарзалһан байна.

Район доторнай социально-соёлой барилга нилээд хэгдээ. Гэбэшье тэрэ тоодо манай районой ажалшад, орон доторхи политическэ ба экономическа хэмжээ ябуулгануудай мухардажа байһан орёо үе сагта мүнөө ажаһууна гээшэ. Эд бараан, эдеэ хоол хоморжохоһоо гадна үнэ сэнгынь угаа ехээр нэмэжэ, дүнда шадалтай бүлэнүүдые хүшэрхэн байдалда оруулаа. Үшөө тиихэдэ дэлгүүрэй экономикодо дамжан оролго предприятинууд, колхоз болон совхозуудай урда олон шидхэгдэгүй асуудалнуудые табина гээшэ. Иимэ эрхэ байдалда промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай ажалша коллективүүд бүхы нөөсэ арга боломжонуудаа гүйсэдөөр хэрэглэхэ, эдэбхи үүсхэл гаргаха ёһотой болоно. Тиигэнгүйгөөр ажабайдалаа һайжаруулха гээшэ хүндэхэн бшуу. Гэхэ зуура РСФСРэй Президентын һунгалтые үнгэргэнэнэй удаа нютагай Соведүүдэй, мүн Верховно Соведэй байгууламжада эрид хубилалтануud болохо гээд эрэб үгэ зугаа тарана. Миниин һанахада. нютагай Соведүүд нютаг бүхэндэ үлэхэ эрэгтэй. Тэдэл Соведүүд социально-экономическа бүхы асуудалнуудые шидхэжэ байха ёһотой, уялгатай гэжэ һанахаар. РСФСР-эй Президентын республикануудаа хүтэлбэрилгын ёһо гуримые ехээр хубилгаха болоо һаань, РСФСРэй Верховно Совет, РСФСРэй Арадай депутадуудай съезд өөрынгөө һанамжатай байна бээ.

Мүнөө үеын олон хүнүүдтэ адляар, политическэ асуудал дээрэ нилээд тогтсбо хеб. Тиимэнээ районыгоо ажалша коллективүүдэй ажал хэрэгүүд тушаа хэлэхэ хэрэгтэй.

Манай район промышленна олон предприятинуудтай, колхоз, совхозуудтай район ааб даа. Тиимэнээ районоймнай хүн зоной тоо олон, тэрээнһээ уламжалан, шидхэхэ асуудалнуудыг ашаа бии гээшэ ааб даа.

Районойнгоо үнгэрэгшэ жэлэй ажалай дүнгүүд дээрэ тогтоһуу. Юундэб гэхэдэ, байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ эрид хубилалта туйлагдаагүй.

Үнгэрэгшэ 1990 ондо районой промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 4 процентээр доошолжо, хэлсээнүүдэй ёһоор продукци эльгээхэ даабари 93,2 процент дүүргэгдэ. Иимэ байдалай гол шалтагааниинь гэхэдэ, ороноймнай бусад хизаар, областьнууд шухала хэрэгтэй детальнуудые эльгээхэ, түсэбөө дүүргэнэгүй ха юм.

Колхоз, совхозууднай хартаабха тушааха түсэбөө 103 процент, овощ—101, мяха—112, һү—97, нооһо—95, үндэгэ тушааха түсэбөө 137 процент дүүргээ һэн. Эдэ тоонууд манай хүдөөгэй ажалшадай амжалта, туйлалтануудые, дутагдалнуудые эли тодоор харуулна гээшэ. Гэхэтэй хамта байгша ондо һайрхахаар юумэн үгы. Районой колхоз, совхозууд 1990 оной энэ үеынхитэй сасуулбал, байгша ондо аяар 221,7 тонно һү багаар үйлэдбэрилөө. Гансал «Гигант» колхоз, Асагадай совхоз һү һаалияа доошолуулаагүй.

Хура бороотой зунай байһые хараада абабал, байгша ондо хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые һайжаруулха арга боломжонууд манайда бии.

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ муугаар ажэллажа гараабди. Үхэр мал олоор гарзалаа. Жэшээлхэдэ, Хурбын ОПХ-да 95 толгой, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозодо 98 толгой эбэртэ бодо мал гарзалһан байна.

Район доторнай социально-соёлой барилга нилээд хэгдээ.

Соведүүд ба ажаба

ЗОНОЙ ХЭ АША ТУҺА

Гэбэшье Эрхиригтэ һургуули, Тайлсын совхоздо соёлой байшан, Хара-Шэбэртэ клуб, Заиграево тосхондо худалдаа наймаанай хушагдамал дэлгүүр бариха түсэбүүд дүүргэгдэбэгүй. Юрэнхыдее социальна барилганууд үйлэдбэриин даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ горитой һуури аэлдэг гээд мэдээжэ юм бээ.

Хүн зоной хубиин хамһабариин ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ нютагай Соведүүд ехэ анхарал хандуулдаг зандаа.

Байгша ондо район дотороо газарай реформо бодоо дээрэнь бэелүүлэн, хамһабариин ажахытай болохо дуратай айл бүхэндэ сабшалан, бэлшээриин газар, саад эрхилхэ участогуудые үгэхэ талаар нютагай Соведүүд ехэ хүдэлмэри ябуулаа.

Бүхыдее 42 мянга гаран газар хүн зондо таһалагдажа үгөөд байна. Гэхэ зуура олон жэлэй ногооной, зелёнкын, горохой үрэһэ хүрэнгэ хүн зондо худалдагдана. Район доторнай өөрын фермернууд бии болоныхой. Үнгэрэгшэ жэлдэ хубиин ажахынуудһаа 2 мянган тонно мяхан, 5 мянган тонно һүн, 5 мянган тонно хартаабха худалдажа абтаһан байна. Энэнь районой колхоз, совхозуудай үйлэдбэрилдэг продукциин хэмжээнтэй адлихуу гэшэ.

Предприятинууд болон организацинуудай хамһабариин ажахынуудта жэлдээ 4 мянган тонно мяхан, 1 мянган шахуу тонно һүн үйлэдбэрилэгдэнэ.

Эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудые саашадань хүгжөөхэ талаар ороолдоло гаргагдана. Онохойдо мүн Шэнэ-Бэрээндэ хилээмэнэй шэнэ заводууд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Үнэгэтэйн үрэ жэмэсэй баовощ буйлуулдаг завод үргэдхэхэ талаар хэмжээнүүд абтана. Байгша ондо унда хэриадаг уһа юулэхэ цех Заиграево тосхондо нээхээр хараалнабди.

Гэхэтэй хамта кооперативна худалөөндэ, бага предприятинуудта нютагай Соведүүд нилээд анхарал хандуулдаг боложо байна. Район доторнай мүнөө дээрэ 35 кооператив тоологдоно. Тэрэ кооперативуудай экономическа зарим тэды бэрхэшээлнүүдтэй дайралдабашье, арад зондо аша туһатай ябуулгаяа үргэлжэлүүлһээр. Кооперативуудай үнгэрэгшэ жэлдэ 4 миллион 53 мянган тухэригэй продукци үйлэдбэрилөө гэхэ гү, али тэды шэнээн мүнгэн зөөриин хэмжээнэй худалмэри хээ. Жэшээлхэдэ, «Контраст» гэжэ кооператив клубудые уран һайханай талаар шэмэглэнэ. Мүнөө тус кооператив 3-дахи клубаа шэмэглэжэ байнхай.

Онохойн модоной комбинадай дэргэдэ байгуулагдаһан «Школьник» гэжэ кооператив мебель хэнэ. «Шэнэ зам» кооператив байрын гэрнүүдые барина, «Искра» кооператив ерһа элдэнэ, юумэ ёёно. Гэхэтэй хамта зарим предприятинууд кооперативуудта туһаламжа үзүүлнэгүй. Тиимэһээ заоим кооперативууд ажал ябуулгаяа зогсооно.

Бага предприятинууд олоор эмхидхэглэжэ байнхай. Мүнөө дээрээ 11 бага предприятие бүридхэлдэ абтаад байна. Жэшээлхэдэ, Элуйин моторно заводто хэдэн бага предприятие комплексые даагша Валерий Михайлович Терэсенко хөөрэнэ.—Дүрбэн зуун толгой үхэр ой соо бэлшээхэнь хүшэр байна. Тингэжэ һүрэг малаа хөөр бүлэг болгожо хубааха ажалшадай, орон доторхи политическэ ба экономическа хэмжээ ябуулгануудай мухардажа байһан орёо үе сагта мүнөө ажаһууна гээшэ. Эд бараан, эдеэ хоол хоморжохоһоо гадна үнэ сэнгынь угаа ехээр нэмэжэ, дүнда шадалтай бүлэнүүдые хүшэрхэн байдалда оруулаа. Үшөө тиихэдэ дэлгүүрэй экономикодо дамжан оролго предприятинууд, колхоз болон совхозуудай урда олон шидхэгдэгүй асуудалнуудые табина гээшэ. Иимэ эрхэ байдалда промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай ажалша коллективүүд бүхы нөөсэ арга боломжонуудаа гүйсэдөөр хэрэглэхэ, эдэбхи үүсхэл гаргаха ёһотой болоно. Тиигэнгүйгөөр ажабайдалаа һайжаруулха гээшэ хүндэхэн бшуу. Гэхэ зуура РСФСРэй Президентын һунгалтые үнгэргэнэнэй удаа нютагай Соведүүдэй, мүн Верховно Соведэй байгууламжада эрид хубилалтануud болохо гээд эрэб үгэ зугаа тарана. Миниин һанахада. нютагай Соведүүд нютаг бүхэндэ үлэхэ эрэгтэй. Тэдэл Соведүүд социально-экономическа бүхы асуудалнуудые шидхэжэ байха ёһотой, уялгатай гэжэ һанахаар. РСФСР-эй Президентын республикануудаа хүтэлбэрилгын ёһо гуримые ехээр хубилгаха болоо һаань, РСФСРэй Верховно Совет, РСФСРэй Арадай депутадуудай съезд өөрынгөө һанамжатай байна бээ.

Мүнөө үеын олон хүнүүдтэ адляар, политическэ асуудал дээрэ нилээд тогтсбо хеб. Тиимэнээ районыгоо ажалша коллективүүдэй ажал хэрэгүүд тушаа хэлэхэ хэрэгтэй.

Манай район промышленна олон предприятинуудтай, колхоз, совхозуудтай район ааб даа. Тиимэнээ районоймнай хүн зоной тоо олон, тэрээнһээ уламжалан, шидхэхэ асуудалнуудыг ашаа бии гээшэ ааб даа.

Районойнгоо үнгэрэгшэ жэлэй ажалай дүнгүүд дээрэ тогтоһуу. Юундэб гэхэдэ, байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ эрид хубилалта туйлагдаагүй.

Үнгэрэгшэ 1990 ондо районой промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 4 процентээр доошолжо, хэлсээнүүдэй ёһоор продукци эльгээхэ даабари 93,2 процент дүүргэгдэ. Иимэ байдалай гол шалтагааниинь гэхэдэ, ороноймнай бусад хизаар, областьнууд шухала хэрэгтэй детальнуудые эльгээхэ, түсэбөө дүүргэнэгүй ха юм.

Колхоз, совхозууднай хартаабха тушааха түсэбөө 103 процент, овощ—101, мяха—112, һү—97, нооһо—95, үндэгэ тушааха түсэбөө 137 процент дүүргээ һэн. Эдэ тоонууд манай хүдөөгэй ажалшадай амжалта, туйлалтануудые, дутагдалнуудые эли тодоор харуулна гээшэ. Гэхэтэй хамта байгша ондо һайрхахаар юумэн үгы. Районой колхоз, совхозууд 1990 оной энэ үеынхитэй сасуулбал, байгша ондо аяар 221,7 тонно һү багаар үйлэдбэрилөө. Гансал «Гигант» колхоз, Асагадай совхоз һү һаалияа доошолуулаагүй.

Хура бороотой зунай байһые хараада абабал, байгша ондо хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые һайжаруулха арга боломжонууд манайда бии.

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ муугаар ажэллажа гараабди. Үхэр мал олоор гарзалаа. Жэшээлхэдэ, Хурбын ОПХ-да 95 толгой, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозодо 98 толгой эбэртэ бодо мал гарзалһан байна.

Район доторнай социально-соёлой барилга нилээд хэгдээ.

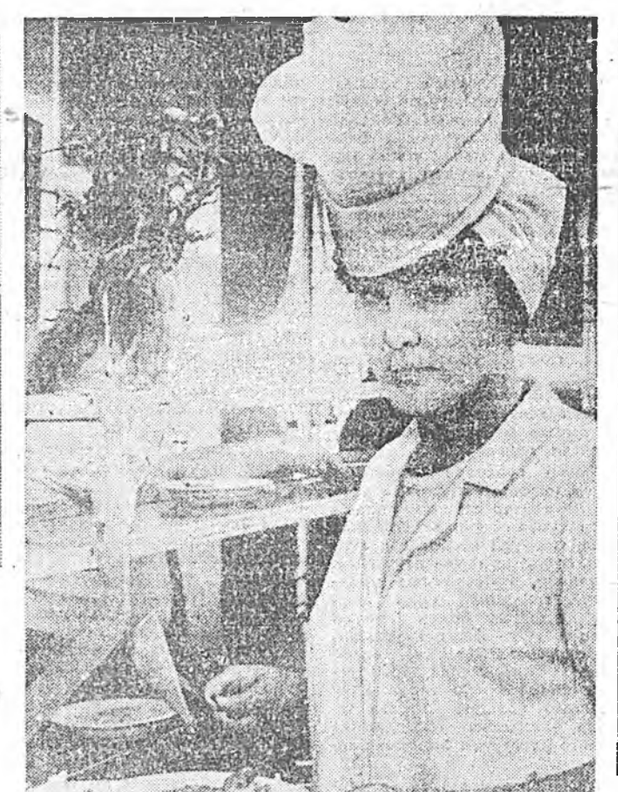

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ШЭНЭ СТОЛОВОДО

...онинэй орденто ЛВРЗ 11 ...новотой юм. Һаяхан тус ...дприятиин шэнээр баригдаа байһан эгэл томо элек...цехэй хажууда 200 хүнэй ...н доро сроод эдеэлхэ 12-...м шэнэ столово ашаглал...ы тушаагдаба.

...толово соохи элдэб ме... Ригэ хотын мебельнэ ...рикын проектээр бүтээг... Столярна цехэй коллек... бүхы мебель, стул, стол ...ы нарааар бүтээһэн бай...

Миниин хүтэлбэрилдэг бүгомо столовонуудта 250 ...н хүн хүдэлдэг. Эндэмнай ...й дээдэ рецептурна конрска цех бии. 50 тонно ...аабха, 200 тонно овощ, 50 ...о свекло, морхоо5 хада... газартайбди. Заводой ...абариин ажахы мяхаар ...гаряагүй хангадаг. Столоудта хэршэһэн мяхан, кол... пельмень гэхэ мэтэ зүйл... таһалдадаггүй, — гээд ...хоолой цехэй начальник ...инна Александровна Стрихөөрөо һэн.

...эхи разрядай эдеэ ша...ад Людмила Петровна ...мина, Татьяна Леонидов...ерных гэгшэд тус коллективэй түрүү хүнүүд болоно. Хүйтэн эдеэнэй таһагта ариг сэбэр, эндэ 13-дахи СПТУ дүүргэһэн Оля Ранетская һайнаар хүдэлнэ. Технолог Галина Федоровна Селехова 18 жэлэй саада тээ Зүүн Сибириин технологическа институт дүүргэһэн намтартай.

Шэнэ столово даб дээрэ нэгэ халааанда хүдэлнэ.

С. БАЛДУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: эдеэ шанагшад туха сүлөөгүй; шэнэ столово соо; 4-дэхи разрядай тогоошон Т. Л. Черных.

Авторай фото.

Мэргэжэлтын зүбшэл

ХАРТААБХА, ТОМАТ ХАРУУҺАЛХАДАА...

...оогой ехээр ороходо, ...үрэнэнэй муу шанартай... уламжалан, хартаабха ба ...ууд үбшэлдэг гээшэ. ...һарын гурбадахи арохогто, августын эхээр ...фторо гэһэн үбшэн бии ...ко магад юм.

...эглан хархада, набша ...э дээрэ захаараа сагаан... толбонууд бии болошо... Харин хартаабхын, тома... ...гайһан үрэ дээрэ эдэ толбонууд хатуу, бага зэргэ болдойһон гү, али досоошоо нэбтэрһэн шэнжэтэй байдаг. Тиихэдээ жэбшн үнгэтэй, хальһанһаань эхилээд үрьень муудуулна.

Энэ үбшэн нэгэ ургамалһаа нүгөө ургамалда яагаад халданаб гэбэл, шинг нойтотой, һалхитайшаг үдэр дуһалнуудаар дамжадаг юм. Нератай, хуурай үдэрнүүдэй тогтон сасуу фитофторын микробууд тиимэ тургэнөөр дэлгэрхэсэ болидог. Ургаса хуряалгын үедэ ургамалай эшэдэ, хурьһэндэ байһан микробууд эдэбхижэдэг. Харин халдабарита үбшэнтэйгөөр хуряагдаһан хартаабха, помидор жэлһэ жэлдэ үбшэнөө дамжуулна бшуу.

Шинг нойтон, шүүдэр, манан, һүниндөө агаарай температурын доошололго, удэртөө—23 градусһаа дээшэ халуун бололго—эдэ бүгэдэ эрхэ байдал хадаа фитофторо үбшэнэй дэлгэрхэдэ аятай арга нүхэсэл болодог байха.

Энэ үбшэнтэй яагаад тэмсэхэб? Сэсэглэхынь үедэ тарималнуудаа иимэ холисонуудай нэгээр сүршэхэ шухала: 80 процентнэ цинеб (2,4—3,2 килограм

ТОЛИ

Публицистикэ

ЭХЭ НЮТАГАЙМ ШАРАЙ

...тэнжэhэн, хүн... нютаг гэ... хаанашье яба... эр дурсагдан, ...жэгнэн байх ...шьегүй ар... эдэ, хүн бүхэн ...о хүргэжэ хү... дэлхэйдэ тү... онто нютагай... гарайлжа, аба... абалсан, «муу ...р, мүлирhөөр ...эн замай бэл... а юм.

...эмнэйшье үр... кабайдалайнгаа ...нэхэхээ эзhэ... эмнай ганзага... үрөөдэ хүргэн» ...эдэг, эхнэгээ ...hэн тоонтоёо ...эмгэн буурал ...ди.

...шэ жэлэй али... hайханаар дүр... ...ье «саг-сагтаа, ...гэдэгтэл, тэ... ...байдалаар ...най түхэл ша... хаймадан хара... ...ндо эхи захагүй ...дые түрүүлжэ, ...най хулгүүлжэ ...олхэдэ, хангай ...түлэг соо, хе... ...аа бусаhан шу... ...гүүгаар эздэлжэ, ...эсэгүүдээр эль... ...шэлжэ байhан ...рахадаа, ямар ...даа, энэ наhа... ...энгэр сэжэгэрнь ...захагүйб даа?...

...шье али нэгэн ...хаhада энэ ню... ...дээрэ дальбараа ...эн бодожо, дали ...ожэ, дэгжэhэн, ...а. Теэд мүнхэ ...удые тойрожо, ...нюрууниудые да... ...гахан жэгүүртэ ...н мэдүүлэн дуу... ...н дальбараа-угаа ...эхэеэ уняарта ...тубинүүдhээ эхэ ...н, уга замдаа ...жа ерэхэл.

...удые үнгэрhэн ...энэ нютагай үрэ... ...дээрэ hүрхэйхэ... ...ка, амитан бүгэ... ...ясуулан, айлшан ...и соносон, еада... ...шье дуhалама... ...аранай элшэ то... ...ал үзэжэ hүуха... ...ан хэбэл-бууреаг ...тэнжэхэеэ үнжэ... ...үргэлжэ нөөсэлжэ ...шуу. Тэрэнииень ...алгаhан үнгын сэ... ...үүргэтэ хибэс эхэ ...гэр сэжые үзэс... ...ар шэмэглэн бай... ...дэшьн hэбшээн...

ТҮХЭРӨӨРӨӨ ОЛГОРХОНОБ

...элтэ эзэн-хатан императрица II ...буддын шежанине гүрэн түрын ...ю баталhаар, энэзнhээ улам... ...шажанай Буряад орондо улам ...ргэжэ эхилhээр 250 жэлынь тэмдэг... Энэ ойн баярта зорюулагдажа, ...хуралнууд хурагдаба. Улаан... ...бэй стадион соо буян үйлэдэл... ...болоhон байна. Далай-лама ...ханийше яруунаархид энэ буянта ...лдэгдэгүй. Нарhатын түүхын ба хи... ...шэнжэлэглын Ц. Сампиловай ...музей соо hонирхолтой выставкэ ...Энэ выставкэ хадаа нютагаймнай ...Хэжэнгын дасанда hуража байн... ...ран зураараа, буддын шажанай түү... ...hэн. Конгдэхэ Буда-Жана Дашиевай бүри ...аа хоморой болоhон бурханай ...гамтайханаар суглуулжа, энэ ...Үбhэ тэнгэрhан зүйлнүүдhээ бүридэнэ. Нютагайм ...ран гартай, дархан солотой үбгэд, ...уулажа, ханзын өөдөө холо ха... ...байhан бурхануудые, эдэ бүгэдые ...зариманай хөрэгүй гэжэ хэлэдэг ...данай буряад угалзануудтай элдэб ...удые суглуулжа, урданайнь түхэлдэ ...ролдоодог.

...ийлгэшэдэнэй үбгэ эсэгэ мүнгэшэ, алташа ...далые ...ргаа. Бэлиг гээшэнь тэндэhээл үн... ...эрэ хэгдэдэг. Гэбшье бурханай үршөөhэн ...бээ гэ... бөөмэйлжэ байгаагүй hаа, бүхэ... ...ануудтодог гээшэ. Буда-Жана бэлиг ша... ...эй ажаг... бэшэлүүлхэ гэжэ ороддожо ябадаг. ...нгаха пу... ...ута дархан Аанданай Бальжи-Нима ...сын нэгэ... ...рагай нарин дарханай ёно гурим ...ө. Тиим... ...уулжа үгоо. Тайлуудай hаалта Цэ... ...аhа хуна... ...оу дархан гэжэ үбгэд залуу ураг... ...ахил эн... ...арга шадабритаяа бүри дүтэ танил... ...ыhаа ...бурхан зурадаг Тайлуудай Жалсан ...й эдэ... ...hаhатай байхадаа, наhаараа хөрэгэлэ... ...эхиг... ...рданай рецептээр зууураhан шэ... ...трэ ...бэлэглэhэн байна.

...а, огород... ...соо ороод байхада, орон соо ...уулгаа... ...ложо байhан хүндэ хүшэр байдал ...ургуулжа... ...ө юм. Үндэр томо витринэ соогуур ...о хангал... ...ерэ тааруулагдаhай элдэб зүйл... ...дэлмэрэ... ...ай дура буляамаар, сэдьхэл дулаа... ...дака. Э... ...ран, hайханаараа гайхуулна. Саана... ...ялгалан уншаhан бүгэдэ зондо hай... ...ахада, ...hэн маани эздэлнэ. Зула бадаран, ...энэйнгаа ...ингал зал соогуур таранхай, үзэсхэ... ...адаха б... ...ноор ябаhан шэнги.

...бэлэй... ...ын нэгдэхэ сагhаа нэгэ бага урид... ...В. ИВА... ...рабэб. Экспонадуудые тоолоhомни, 200 гаран байба. Алиниинишье hонирхолтой, байра байрадаа түбхинэнхэй. Олонхинь минии хараhан танилнууд гэхэ байнаб. Юундэб гэхэдэ, нэгэтэ автобусноо оройтоод, Буда-Жанында хоноо бэлэйб. Урак шүлэгшэ, ураи зураеша гэжэ hайн мэдэхэ байбашье, урданай зүйлнүүдые суглуулдаг хүн гэжэ мэдэхэгүй байгааб. Хадагалжа байhан hонирхолтой зүйлнүүдые харуулжа, намайе гайхуулаа hэн. Тинхэдэл выставкэ эмхидхэхэ тухай бодол эгээл түрүүн түрое бэлэй. Түрүүн хараhан бэшэ hаа, нэгэ хүнэй суглуулhан зүйлнүүд гэжэ үнэншэхэгүй hэм.

Музейн эгүн үргэн эзл соо олон тоото захатай бурханууд татватай. Харин урда зал соо эмхидхэгдэhэн зүйлнүүдые тоолон бэшэхэ дуран хүрэнэ. «Зураша ламын хөрэгэлнүүд» гэhэн гаршаг доро Жалсан ламын бэлэглэhэн шэрэнүүд, бинрэ табяатай. Модон дээрэ бэшэhэн поэмэ шэнги, ураи гоёор hкилэhэн модон бар. Ойроень сааринан дээрэ берлагдаhан маани, бурханууд аркына. hкилүүрэй тоногууд, эзргэлээд модоор hкилэжэ бүтээhэн «Арьяатанай хаан Арсалан», «Жэгүүртэнэй хаан Гарууди» байрела олонхой. Эндэ ерэhэн эхэнэрнүүдые суглуулхаар яа түнхижэ хэhэн цамай хубсаhанай зүүдхэл. Шэл гэрэлэй үгы байhан сагта манай элинсэг хулинсагуудай нюурэа харадег ялагар эзд толи залай дунда табяатай. Мүнөө үеын макрамэhээ гоёор адуунай дэлhээр гүрэhэн ташуур, алташа, мүнгэшэ дархашуулей өжалдаа хөрэгэлдэг толгонууд (зэбсэгүүд), хонхын элдэб сшорнууд, гэлэн санаартадай зүүдхэл, энгэрэй гүүнүүд гэхэ мэтэ зүйлнүүд олон.

Эдэ бүгэдые харахадаа, ураи гартай, дархан солотой арадаараа омогорхоноб. hонирхолтой выставкэ эмхидхэhэн Буда-Жана нухэрөөрөө омогорхоноб...

Уданшьегүй выставкэ нээлгын саг дүтэлжэ, олон хүн зон сугларба. Драматург Ринчин Хамаевич Бадмаев выставкэ нээлгын ёнололой үгэнүүдые хэлээ. «hайнаар шулэг бэшэдэг, hайнаар зурадег хүнүүд элсэ см. Харин адли тэгшэ hайнаар шулэг бэшэхэ, зураха хүнүүд угаа хсмор. Иимэ бэлиг шадабаритай, түгэлдэр хубуудэй нэгэн Буда-Жана болоно гэшэх,—гээд сугларhан зоной альга ташалга доро Дашиевые халуунаар амаршалаад, эдэ бүгэдые эмхидхэhэн музейн директор Лидия Намдаковна Боросоева hайн hайханиие хүсэбэ. Догшын дорюун Буда-Жана Будадармаевич суглаhан зоние дахуулан, экскурсовод боложо, экспонат бүхэнэй ойро hонирхолтой тайлбари үгэжэ ябаа hэн...

Хүндэтэ нарhатынхид, аймагай түбэй айлшад энэ hонирхолтой выставкэ харахыетнай уринабди. Энэ хүшэр хулгөөтэ уе сагта тус выставкэ сэдьхэлэйтнай шэмэг боложо үгэхэ байхал даа.

Ц. БАДМАЕВ.

БУРЯАДАЙ УГАЙ ТҮҮХЭ

Нэгэ хүбүүн агнуурида ябажа ябатараа, нуурай эрьедэ ерэбэ. Гурбан хурмаста тэнгэриин басагад нуурта шунгажа байба. Нэгэ басаганайнь хубсаhа тэрэ дараад hуушаба. Хоёр басагадынь хубсаhаяа умдөөд, ниидэжэ тэнгэридээ арилба. Гурбадахи басаганиинь хубсаhаяа эрибэ. Тиихэдэнь:

— Минии hамган болоо hааш, үгэхэб,— гээ hэч. Гэртээ асараад, эжыгээ дуудаба:

— Эжы, түргэн дэгэлээ үгыш, би hамга асарааб!

— Юун, ямар hамга асарааб тэнэш? — гэhээр, абежа үгэбэ. Өөрынь хубсаhа холо хадагалба.

Олон жэлдэ хамта hуугаад, гурбан ехэ хубүүтэй болобо. Хүбүүдынь гэрлэжэ, жэргалтай hуужа байдаг байгаа. Хүгшэрхэдөө, hамган үйдадаг болобо. Бэрииннгээ тогоо шабажа байхада, hуужа байтараа уйтайгаар ингэжэ хэлэбэ:

— Би эхэ эсэгэhээ таhарhаар олон жэл болообб, тэдэнэз ошожо хараха дурам хүрэнэ.

Тиихэдэнь хубсаhыень гаргажа үгэбэ. Хубсаhаяа умдөөд, хоймортоо hуужа байхадаа, шэг шарайнь ехэ hайхан боложо, хоёр нюдэнhөөнь гал сасаржа hуугаа hэн. Тиигэжэ байтараа, Сагаан шубуун (хүн шубуун) боложо, гурба дахин гэр соогуураа тойрожо ниидээд, үрхөөр ниидэжэ герахаяа забдаба. Тиихэдэнь тогоо барижа байпан хара гартай бэринь "хулhөөнь татаад гээгдэшэhэн юм гэхэ. Тиигэжэ Сагаан шубуунай хүл хара болошоо.

Тиимэhээ:

Хүн шубуун гарбалтай,
Хори монгол удхата...
Сэн шубуун гарбалтай
Сэгээн хүhен сэрэгтэй.— гэжэ дүрдадаг. Хүн шубуун гарбалтай hэн хойноо хүн шубуу буряадууд аладаггүй.

(В. Ш. ГУНГАРОВАЙ суглуулбариhаа).

Россин багашуулда

Москвагай «Детская литература» хэблэлээр монгол поэт Д. Дашадондогой «Тэмээ үргэhэн хүбүүн» гэжэ шулэгүүдэй ном хэблэгдэжэ гараба. Дурсагдагша номдо сруулагдаhан шулэгүүд Монгол ороной багашуулай ажабайдал тухай, тэндэхи өөрсэ ёно заншалнууд тухай Россин эдир уншагшадта hонирхолтойгоор хөорэнэ.

Монгол хэлэнhээ ород хэлэндэ оршуулагдаhан энэ ном зуун манган хэhэгээр гаргагдаба.

Н. КОСЕНКОВА.

Москва.

КРОССВОРД

(Оньhон үгэнүүд)

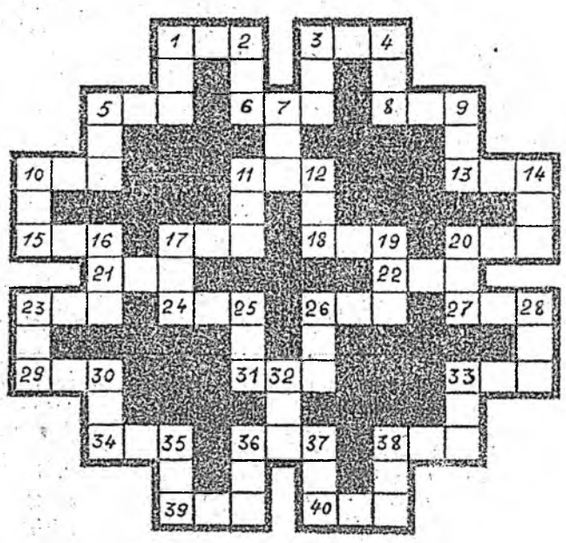

ХАЖУУ ТЭЭШЭЭ: 1. ...дээрэнь хараагүй аад, хэмhээ хэтэрхэдэнь халагалаха. 3. hүхэ далайтар гозуули амарха, hүүлээ шарбатар ... амарха. 5. hайн ... ерэжэ, hайхан байдал тогтоо. 6. ... соо уhа нюдэбэ, уhан соо дабар угааба. 8. Тэнэг хүн тэнгэриhээ нэгэ ... 10. Арьяатан амитанай үhэн зоолэн, ... муутын абари зоолэн. 11. Далайда... тарган дайдада буга тарган. 13. Нохойгүй ... дулиитэй адли, номгүй хүн hохорто адли. 15. Агта морин сэргэдэ, ... хүн хойморто. 17. Өөдэлхэгүй хүнэй доро үнэгэ, булган шэнги зоолэн, өөдэлхэ хүнэй доро ... долоогоно шэнги шэрүүн. 18. ... гаралсаад ябахада, харгы ойро, дуулажа байгаад хүдэлхэдэ, ажал ойрс 20. ... гасалан гансаараа ерэдэгүй, 21. Түрэhэн хүнэй ... сагаан. 22. hайн хүндэ тала олон, муу хүндэ ... олон. 23. Баяжаха... ехэ 24. Эрэгүй..., эзэгүй зоори. 26. Замаг ехэтэ уhанда загаhа жараахай олон, ... hайта хүндэ хаки нүхэд олон. 27. Бэхээр бэшэhэн ... , бэрхээр hураhан эрдэм — засагые бариха хөнгилаа юумэл, үхаее нээхэ түлюур юумэл, харанхые гэрэлүүлхэ сахилгаан юумэл. 29. Хубн зааанайм ургы!

Хүхэ сэнхир огторгойе зураhан,
Хүбоо ехэ далайе зүhэhэн,
Хүрьhэтэ алтан дэлхэйе хэршэhэн,
Хүнэй байдалые бүхыдэнь дахуулhан.
Урмашуулhаншье,
Гомдохоohоншье,
Сүхэрүүлhэкшье,
Сүлэhэкшье,
Нэгэл шэгэйл аад, олон түхэлэй —
Баяртайшье,
Гомдолтойшье
Нёлбоhотойшье,
Шуhатайшье,
Зүндоол харгынууд зурыкал даа.
Яахашье гээшэбиб даа, эжэл бэемин
Яаруулжал заазагаа оршолонто харгыда
Ядарха, жаргаха үйлээ дахажа
Ябаная гээшэ гү даа энэхэн хорвоодо!
Аби харгынь бэ, хэн хэлэхэб,
Алдуугүйнь байhай даа, бурхан үзэг.
Хаана ошохом гээшэб энэхии дахаад лэ.,
Хэнэйшье хубилгахын аргагүй, Эрлиг-тэ хүрэхэм гү!

Хаанаш ошоо hаа,
Харгыгаар ябахабди.
Хүби табисуурайнай алтанхан эрхи
Бурханай зурагhаа тэрьелжэшье шадахагүй —
Бөорэнхы юртэмсымнай нэгэл харгы!

Бургаhанайтнай амтанда зүрхөо эдеэд,
Хүрсахан нюдэнэйтнай галhаа үргэhэндоо
Хүнэй газар бэеынгээ амарые бэдэржэ,
Унаганхан нүхэдhөөшье таhараа бэшэлби даа.
Эжы абынгаа үбэр дээрэ үдооб.
Эрхим таанадайнгаа хайра дээрэ хүн болооб,
Үйлэдэ бэрхэ, үгэдэ хурса болгоhон
Үнжэгэн таанадаа мартаашьегүйби даа.

Хүлисэгты намаяа, нютагайм хүгшэд!

Сагай харгыда наhанда дарагдаашье hаа,
Саадахи, наадахиин ухаанда hүргэhэн
Ажалша бэрхэ удамаартнай омогорхон,
Аялдар зүлгы зандатнай зальбарhан
Нютагайтнай хүүгэд амаршалан золгожо,
Намжаа hайхан hүрэдэтнай мүргэнэбди.
Боргошожо hааритаhан халуухан гарыетнай
Барин барин үндэн таалаабди.

Хүлисэгты маанадые, нютагаймнай амныды бурхад!

ХАРГЫ

Үндэр ехэ дабаануудые дабаhан,
Үргэн нэмжээ тала губинуудые туулаhан,
Хүбшын ехэ тайганууудые хаха зурлаатүүлhан,
Хүнды үүжам нугые гаталан зурыhан,
Доидорготойшье,
Ялхитайшье,
Шулуутайшье,
Элhэтэйшье,
Олон түхэлэйшье, нэгэл түрэлэй —
Сэхэшье,
Годигоршье,
Шабартайшье,
Шалбаагтайшье
Зүндоол харгынууд хэбтэнэл даа.
Энэ бухы харгыгаар
Эртын түүхэмнайшье мухаряа.
Эхэ эсэгэмнайшье жүдхоо,
Энэ бэемнайшье табарна.
Харгын ямарые хэн мэдэлэй.
Хаана ошохыень ялала мэдэмээр.
Харгы тиимэ байха ёнотой гэхэ аргагүй
Хари, шулуун шуумар байха ушартай
Тиимэл хадаа харгы
Энэл сэдьхэлэйм зурлаа!
Иимэл хадаа харгы

ЭДИР АРТИСТНУУД АЙЛШАЛХАНЬ

Монголой Арадай Республикын инислэл Улаан-Баатар хотын үйлэдбэриин-hуралсалай түбэй дэргэдэ хүүгэдэй эстрадна ансамбль байгуулагданхай. Хорин хүбүүд, басагадhаа бүридэhэн энэ ансамбль оронойнгоо эдир дуушадай элдэб конкурс, фестивальнуудта эдэбхи үүсхэлтэйгээр ходо хабаадажа, нэгэнтэ бэшэ түрүү hууринуудай нэгые эзэлhэн байха.

Эдир артистнуудай энэ ансамбль эдэ үдэрнүүдтэ манай республикада айлшаар ерэхэнь. Тэдэнэр Котокель, Сурхайта нуурнууд, Байгал далай дээрэхи пионерэй лагерьнуудта амаржа байhан үхибүүдэй урда бэлиг шадабериа харуулха. Тиихэдэ Сэлэнгын, Ивалгын Загарайн районуудай эдир хараташадтай, малшад, механизаторнуудтай уулзажа, ансамблиингаа концертнэ программатай танилсуулха хүсэлтэй.

Л. ДОРЖИЕВА.

АМГАЛАНТАМНИ

Арюухан бэеым тэнжэhэн
Абымни гэрэй хоймортол
Амгалантымни үүжам
хүндын
Агаарынь таалан үгтабал.
Алагхан нюдэеэ үhатүүлан,
Алтанхан тоонтоёо
харахадам,
Аба эжымни шарайдал
Аялдар зүлгыхан золгобол.
Амгалантамни,
Амгалантамни,
Арюухан тоонто
Амгалантамни —
Аба эжымни заяаhан
Ашата мүнхэ нютагни.
Хүгшэнхэн хөэрэйм
шогшоондо
Хүнды нугань жэрбэгэнэн,
Хүүгэн балшар намханда
Хурдан мэтээр hанагдагша
hэн.
Хүсэжэл эндээ ерэхэдэм,
Хүхиhэндэл адляар шууяжа,
Хадын жаахан горхон
Харьялан намаяа үгтагша
hэн.
Амгалантамни.
Амгалантамни,
Арюухан тоонто
Амгалантамни —
Аба, эжымни үлэhэн
Амин холбоотой нютагни.
Үбгэн абымни буусада
Үрмэдүүл үргаhанйаа
хойшо
Ушоо дахинаа ерээшэмни
Үсөөрhэн байбал гээшэ гү!
Эжэ эхигүй тэгүүлдэг
Эжым мөрдөйонhоо хойшо
Малагар нарата тоонтомни
Мартагдан алдабал гээшэ
гү!
Амгалантамни,
Амгалантамни,
Ахирхан намайгаа
дүнгөөрэйш.
Алдуу эндүүтэй ябаhан
Абын хүбүүды
хулисөөрэйш.
Унгияа мартаhым
hануулhан
Унаган багым үлгымни,
hүршадал ябаhан сагтамни
hүргаал үгэhэндэш
мүргэмөөр.
Урган дэгжэhэн хүүгэдтээ
Угайнгаа буусые харуулхаб.
Үни холынгоо тоонтые
Үнэн иэгэл дурсахаб.
Энэл хүдэр бэемни —
Эжыл абым хүсэн.
Ухаан бодол сэдьхэлнн —
Уужам нютагайм hэшхэл.
Заяа намда олгоhон
Залаа hайхан Амгалантаяа
Зупа барин тахихаар
Зонхобо шэнгээр hанахаб.
Дүтымни тэрэ бууса
Дүүгэймни нэрээр
алдаршан,
Бууралайм жаргаhан нютаг
Бултанайл үлгы гэгдэхэ.
Амгалантамни,
Амгалантамни —
Амидарха наhанайм
харгы —
Алагхан зүрхэнэйм үргы!

Г. ДАШАБЫЛОВ
буряадшалба.

АХА НҮХЭДЭЙ АНХАРАЛ ТУҺАТАЙ

(«Буряад үнэнэй» 70 жэлэй ойе үгтуулан, газетын ветерануудтай уулзалгаһаа тэмдэглэлнүүд)

«Хүн ахатай, дэгэл захатай» гэһэн буряад арадай сэсэн мэргэн үгые мүнөөнэй хүймаата, худхаляата сагта илангаяа дабтажа, сехижа ябаха ёһотойбди. Түүхэзэ, соёлойнгоо баялигуудые һэргээхэ бүреэ үбгэ, эсэргэнэрэйнгээ үнидэ түүрээһэн үршөөл заабаринуудые үнэхөөр сэгнэжэ үзэнэ бэшэ гүбди?

Манай «Буряад үнэн» газетэдэ олон ондоо жэлнүүдтэ хүдэлһэн ветерануудаа урижа, удхатай һанамжа, дурадхалнуудыень ухамэйлан шагнажа байхадаа, эгээл тиимэ бодолдо абтаа һэм. 1991 оной декабрь һарада түрэл газетымнай 70 жэлэй ой гүйсэхэнь. Энэ тэбхэр ойе сэдьхэлэй хүлгөөтэйгөөр хүлеэгээд лэ һууха бэшэ, харин бэлэдхэл ябуулгые түргэдхэхэ тухай тодорхой хөөрэлдөөн болоо. Газетын редактор **Ц. Б. Цырендоржиев** «түхэреэн стол» нэхэдээ, уулзалгын үшар тобшоор тайлбарилба. Түүхэтэ энэ ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула редакцийн мүнөө дээрээ хараалһан хэмжээнүүдтэй редакторай орлогшо **П. Н. Нимаев** танилсуулба.

Зариманайнь бэелүүлгэ эхилэгдэнхэй. Жэшээлбэл, газетын гурбадахи нюурай булан талые «Түүхын хуудаһанууд» шэмэглэнэ. Удха, найруулгынгаа талаар шэлэн түүбэрилэгдэһэн эдэ материалнууд соо урда үеын амисхаал, үгүүлбэри-хэлэлгын маяг тэрэ зангаараа үлөөгдэнхэй. Мүнөө 1930 ондо газетэдэ толилогдоһон мэдээсэлнүүд «хоёрдохи амиля» олоожо, уншагшадые хужарлуулна бшуу. Олон ондоо сагта редакцида ажаллаһан зоной дурсалганууд газетын хуудаһануудта бодото һуурияа эзэлхэ юм. Дүшөөд онуудта редактор ябаһан Р. Б. Бимбаевэй дурсалга хэблэгдээ һэн. Тэндшье элдэб үедэ газетын редактораар хүдэлһэн хүнүүд үхай очеркнуудые бэшэхэ гэхэ шиидхэгдээ. Редактораар үдэлһэн Д. Д. Лубсановай Р. Б. Бимбаев тухай очерк түрүүлын «хараасгай» болоо.

Радио, телевидени хажуу тээ айхагуйнь дабтай. «Буряад нэн» тухай брошюра бэлдээ, Буряадай номой хэблэлэр гергаха арга олдохо ааба гэһэн найдабаряа П. Н. Нимаев элирхэйлбэ. Хэды олон эрдэмтэд, соёлой хүдэлмэрилэгшэд, уран зохёолшод «Буряад үнэнһөө» урган гараа гээшэб. Эдэнэр тухай бэшээ һаа, мүн өөһэдынь дурсалгаүгүүлэл редакцида асараа һаань, һайшаалтай бэлэйл.

Редакцида «Буряад үнэнэй» музей эмхидхэхэ хүдэлмэри эхилэнхэй. Тэд материалнууд, дүрэ зурагууд дуталдана. Буряадай журналистикын ветеранууд, эдэнтэй харилсаатай байһан түрэл гаралынь, танил талань үншагшад, музейдэ дамжуулмаар ямар нэгэн шухаг зүйлтэй байгаа һаа, редакцида дуулгыт, асарыт гэжэ гуйха байнабди.

Ветерануудай зарим дурадхалнуудые тодорхойгоор дурдая.

Р. Б. Бимбаев: хүдөөгэй һургуули, багшанар тухай бэшэлгээ бүри үргэдхэхэ ёһотойбди гэһэн бодомжо хэлэбэ.

Д. Д. Лубсанов:—Ойн һайндэртэ газетынгээ габьяае мэтгаад лэ үнгэрхэ бэшэ, харин ажал ябуулгадань дайралдаһан хазагайруулгануудшье дурдагдаха ёһотой. Жэшээлбэл, социализм тогтоолгын хаһада үүргыень харуулха зуураа, газетэ ямар юумэ, юу хэжэ шадаагүйб гэжэ шэнжэлжэ, үзэхэ хэрэгтэй. Редакцийн музей байгуулха һанамжые бүримүһэн дэмжэнэб. Эндэмнай гансал «Үнэнэй» бэшэ, бүхыдөө Буряадай байдал харуулагдаха ёһотой.

Энэ ойн һайндэрые гансал Улаан-Удэдэ үнгэргэхэ бэшэ, харин хүдөө нютагуудта гаража, уншагшадай урда конференци-тоосоо эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Г. Л. Санжиев: — Буддын шажан «Буряад үнэн» хоёр арадай үмэнэ аргагүй удха шанартай гээд баталнаб. Хэн хэмнайшье «Үнэндөө» туһалая. Дайнай һүүлэй арбан жэлэй хугасаагай ажал тухай дурсалга би бэшэхэб. Хуушанай бэшэгүүд, орден, медаль, саарһа гуурһан, лагбан, элдэбын тэмдэгүүд — дурсалга боломорр ямаршье зүйл һаань, мүндэлжэ байһан музейдээ үгэел.

Б. Б. Батуев: — Одоол голхоролтойнь гэхэдэ, буряад зомнай газетээ уншансгүй, нютагуудаа ото бэшэдэг зоноо харуулжа эхилхэ байгаа. Ниитэ гаршаг тусгаарлан зохёохо, дүрэ зурагыень үгэлсэхэ гэжэ дурадханаб. Хоёрдохёор, «Буряад үнэндэ» хүдэлһэншье, хүдэлдэгшье уран зохёолшодэй, эрдэмтэдэй, журналистнуудай ном, брошюра гэхэ мэтые музейдэ табибал, аятай. Хамтын гү, али ами амяараа харилсалгын нүхэр ёһоной бэшэгүүд эзэдэйнь зүбшөөлөөр музейе шэмэглээ һаа, нюдэ баярлуулха. Журналистнуудай өөһэдынь хөөрөөс миндаһан дээрэ бэшэжэ абахабди.

Д. Ж. Жугдурова: — Ойн һайндэртэ бэлдэхэ талаар комиссиин бүридэлдэ ветеранууд оролсохо ёһотой. Бидэ Ф. Ф. Сорокинтой суг энэнэй урда ехэ материал бэлдээ бэлэйбди. Олон юумээ хадагалжа, үлөөжэ шаданагүйбди. Жэшээлбэл, ханын газетэнүүд ходо хаягдана. Үшөө нэгэ амин шухаг асуудалда тогтохо гээ һэм. Дэлгүүрэй экономикын үедэ газетын хуби заяан һанааем үнэхөөр зобосно. Хэрбээ анхандаа захиран зонхилолгын эрхэ байдалда дээрэһээ заабаряар газетэдээ захил хүүлэдэг һаа, мүнөө тиимэ юумэн болёо ха юм. Гансал удха найруулгаараа уншагшадай сэдьхэл эзэлжэ, өөһэдын мүнгэ зоореэр амидарха саг тулажа ерээ. Журналист мүнөө байһан юумые байһан соонь бэшэхэ аргатай болоо, ямаршье хорюул, хизаарлалта гэжэ тэрээндэ үгы.

И. Р-Д. Очиров: — Уншагшадтай уулзалгануудта ветеранууд хабаадаг лэ. Би хүдөөгөөр ябалсахаб. «Буряад үнэн» тухай ном гаргуулха, сээжэдээ зүүхэ тэмдэгүүдые бүтээхэ гэзэлые дэмжэнэб. Мүнгэн һаигаар туһалха предприятинууд, ажалша коллективүүд олдохо ааба.

Г. Ц. Жабэн: — Нэн түрүүшээр һанаа забохо юумэн гэхэдэ, газетэдээ захил хэлгэн болоно. Арад зон журналистнуудай ажалые белай һайнаар мэдэнэгүй. Редакцида хүдэлжэ байһан үеым Хүндэлэлэй грамотанууд намда бии. Иимэрхүү юумээ суглуулжа, музейдээ дамжуулая.

Һая болотор «Буряад үнэн» газетын редактораар хүдэлһэн мүнөө Буряадай ССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Р. Б. Гармаев республикын хэблэлэй байдал тухай тобшо тэдыгээр хөөрөөд, «Буряад үнэн» газетын ойн баярай һайндэртэ онсо тогтобо. Энэ хэмжээ ябуулга үнгэргэхьн тула мүнгэ олохо арганууда, бусадшье асуудалнуудта тэрэ тогтоо.

Аха эаха журналистнуудай анхерһан, дурадхаһан юумые алдангүйгөөр хараадаа абажа, ойн баярай бэлэдхэлдэ хэрэглэхэ-байнаеа мэдүүлээ һэмди.

Г. ДАШЕЕВА,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уулзалгын үедэ. С. БАЛДУЕВАЙ фото

МВД-һээ мэдээсэнэ

Архины хомор сагта тэрэнэй түлөө юушье үгэхөөр, ямаршье үнэгэ гаргашалхаар заг[illegible] эндэ тэндэ үсөөн бэ[illegible] дарадалдаг. Мүн юумэнэй хемэрые һамбаешалан, энэ тэрэ юумэ үнэтэй сэнгээр худалдажа, баяжахашье дуратайшуул үсөөн бэшэ байдаг.

Загарай тосхондо ажаһуудаг пенсидэ гараһан эрхэтэн У. Ф. Потемкина үнэтэй сэнгээр архи худалдажа баяжаха гэжэ шиидэбэ ха. Архиин сэнгүүдыешье өөрөө тогтоогоо. Жэшээлбэл, 1 шэл хара архи — 50, харин шэл спирт 100 түхэриг мүнгөөр «түлхижэрхидэг» болобо. Гэбэшье олзо оршотой энэ аралжаа наймаан удаан үргэлжэлбэгүй. Загарайн райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай худалдмэрилэгшэд энээндэ «һаад» хэһэн байгаа.

У. Потёмкинагай гэрһээ 27 шэл архи, 13 шэл спирт олдоо. Мүнөө мүрдэлгэ хэгдэжэ байна.

Июлиин 18-най үдэр, уулын яһанай нэгэ танигдаагүй хүн хотын ногоон дэлгүүрэй худалмэрилэгшэ И. гэдэг эхэнэртэй хөөрэлдэхэдөө, холодильник абажа үгэхэ ергатайб гэжэ найдуулба ха. Холодильник абахаяа үнинэй хүсэһэн эхэнэр удаан шэбшэнгүй, 1700 түхэриг тэрээндэ барюулба. Мүнөө болоходо, үнөөхи найдуулагша хүниньшье, мүнгэниньшье байхагүй. Мүрдэлгэ хэгдэжэ байна.

Июлиин 15-һаа 22 болотор республика дотор 239 гэмтэ ябадал хэгдэбэ. Тэрэ тоодо 5 эхэнэрые хүсөөр эдлэһэн, 12 хүниие зорюута гэмтээһэн байна. Гүрэнэй, ниитын зөөридэ 45 хулгай ороо, эрхэтэдэй үмсын зөөри 97 дахин хулгайлагдаа. Тиихэдэ 10 автомототранспорт хулгайлагдаа гээд мэдээсэе.

Үнгэрһэн хугасаа соо республика дотор харгын 20 транспортна гэнэ усал болобо. Тэрэ тоодо 5 хүн һаһа барахан, 23-ниинь элдэб янзаар гэмэлтэһэн байна.

Элдэбын гэмтэ ябадал хэһэн, ниитын журам эбдэһэн 634 хүн Улаан-Удын дотоодын хэрэгүүдэй таһагуудта асарагдаа.

Буряадай ССР-эй МВД-гэй хэблэлэй бүлэг.

СОНОСХОЛ

Зүүн Сибириин соёлой институт, Бүгдэ Буряадуудай соёлой нэгэдэл уран һайханай-педагогическа факультедтэ «КУЛЬТУРОЛОГ-ФОЛЬКЛОРИСТ» мэргэжэлээр үльгэршэн, Буряад фольклорой коллективэй хүтэлбэрилэгшэ болохо хүбүүдые һуралсалда абаха тухай сонсохоно.

Тус отделениде Буряадай фольклор, этнографи, үльгэршэд; онтохошодой түүхэ, Буряад арадай дуунуудые гүйсэдхэлгэ, арадай инструментнүүд дээрэ наадалга гүнзэгыгөөр шудалагдаха.

Һуралсалайнгаа үедэ студентнүүд хуушан монгол хэлэ, мүнөө үеын Буряад хэлэ болон зүүн зүүгэй хэлэнүүдэй (монгол, хитад, түбэд) нэгые үзэхэ. Һуралсалай программын ёһоор, Буряадуудай ажаһуудаг бүхы нютагуудта жэл бүриин фольклорно экспедициинүүдтэ ябажа, МНР-тэ, КНР-тэ ажаһуудаг Буряад үльгэршэдтэ ошожо бэйха гэжэ харагдагдана.

Документнүүдые Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдай (ВСГИК) абалгын комиссидаа (237-дахи кабинет) августын 8 хүрэтэр тушааха хэрэгтэй.

Оролгын шалгалтанууд августын 9-һөө эхилхэ, иимэ предметүүдээр болохо гэбэл, гол мэргэжэл, СССР-эй түүхэ (сэзжэзэр), ород хэлэн (найруулга).

Мэргэжэлэй талаар шалгалта иимэ зүйлнүүдһээ бүридэнэ:

— арадай дуу гүйсэдхэлгэ;

— арадай хатарнуудай хүдэлсэнүүдһээ бүридэһэн найруулгые гүйсэдхэлгэ;

— түрэлхи хэлэн дээрээ шүлэг болон прозын хэһэг уншалга;

— арадай заншалта һайндэр гү, али ёһолол тухай түрэлхи хэлэн дээрээ зохёон бэшэлгэ.

Санаар зүрин

ИЮЛИИН, 27
НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.30 — Ритмическэ гимнастика. 9.00 — Үглөөнэй наада зугаанай дамжуулга. 9.30 — Шэнэ һониной албан. 9.50 — Тарханадахи М. Ю. Пермонтовэй бууса-байшан. 10.05 — Концерт. 11.00—Зогсыш, оршон зуура. 11.35—Эдир уран бэлигтэн. 12.35 — Баримтата фильм. 13.25 — Цирк. 14.05 — Футболоор СССР-эй чемпионат. Динамо (Киев) — «Спартак» (Москва). 14.55 — Мультфильмнүүд. 15.20 — Киплингийн басаган Мэри ба бусад. 16.00 — Шэнэ һониной албан. 16.15—«Флоту быть» —баримтата фильм. 17.15 — Дуун тухай дурсалга. 17.50 — Поэзиин үдэр. 18.35 —Мультфильм. 19.00 — Улаасхоорондын шэнжэлэл. 19.45—«Келу» ансамблиин концерт. 19.55 — «Восхождение на Фудзияму» — уран һайханай фильм. 22.00 — Время. 22.40 — КВН-91. Ереванай гүрэнэй медицинскэ институдай ба Ленинградай финансово-экономическа институдай командануудай үзүүлгэ. 00.40 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 00.55— Нүхэдэй үзүүлгэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Элүүр энхэ байлга. 9.45 — Мультфильм. 9.55—Баримтата фильм. 10.15 — Бултанай эрхилхэ спорт. 10.20 — Совет тагнуулшан Н. Кузнецов тухай баримтата фильм. 11.25 — Гэр бүлэ. 12.20— Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. Россин ТВ. 12.30 — «Плюс одиннадцать» —видеоканал. 14.30 — «Хани харилсаан» — видеоканал. 17.00 — Волейболоор дэлхэйн лигын түрүү һуриин түлөө мүрысөөн. Эрэшүүл. 18.00— Телеочерк. 18.45 — Камерна хүгжэмэй улаасхоорондын конкурс тухай. 19.45 — Баримтата фильм. 20.00 — «Аксой» АПК-гай генеральна директор И. Ф. Бовтой үзүүлгэ. 21.00 — Мэдээсэлнүүд. 21.15—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.30 — М. Ю. Лермонтовэй шүлэгүүд. 22.00 — Время.

ИЮЛИИН, 28
НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«С» формула. 9.30 — Цыган хүгжэмэй концерт. 9.45 — «Спортлотогой» тираж. 10.00—Эртэ үглөөнһөө. 11.00 — Эдэгэ ороодоо алба хэнэ. 12.00 — Үглөөнэй наада зугаанай дамжуулга. 12.30 — Авиашалагшадэй клуб. 14.00 — Өдөрөө оортоо туһала. 14.45 — Мультфильм. 15.05— «Флоту быть» — баримтата фильм. 16.00 — Шэнэ һониной албан. 16.15 — Хүгжэмтэ киоск. 16.45 — Марафон-15. 18.00—Хүдөөгэй ажал хөрөүүд. 19.00 — «Много голосов — один мир» дамжуулга.

Телевидени

ИЮЛИИН 29-һөө августын 4 ХҮРЭТЭР

Понедельник, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглөө». 10.05—Марафон—15. 11.20.—«Много голосов—один мир» дамжуулга. 11.25—«Дама с попугаем»—уран һайханай фильм. 13.00—Шэнэ һониной албан. 13.15—Экономикын талаар шэнжэлэл. 13.30—Футболой шэнжэлэл. 14.00—«Мүнгэн утаһан»—хүгжэмэй дамжуулга. 16.15—«Горская новелла»—уран һайханай фильм. 17.20—Абьяас шуналтай хүнүүд тухай. 17.35—Мультфильмнүүд. 18.20— «Пятнадцатилетний капитан»—үхибүүдтэ фильм. 19.30—Шэнэ һониной албан. 19.45—Дэлгүүрэй гуримаар. 20.30—«50Х50». В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ түбэй стадионһоо дамжуулга. 22.00—Время. 22.40—Футболой шэнжэлэл. 23.10—«50Х50» дамжуулгын үргэлжэлэл. 01.10 Улаасхоорондын шэнжэлэл. 01.25—«Метаморфозы живописи»—олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9-дэхи сери.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Мультфильмнүүд. 9.50—«Родник». 10.20—Адам Смидэй мүнгэн зоорь. 10.55—Ритмическэ гимнастика. 11.25—«Далекий голос кукушки»—уран һайханай фильм. 1-дахи сери. Россин телевидени. 12.30—Фил Донахьюгай дамжуулга. 13.15—Уран зураашын гэр соохи выставкэ. 13.45—Гурбадахи үе. Вячеслав Ушаков. 14.30—«Тихие троечники»—үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи серн. 15.35—«Дорогу в гору выбирал я сам...»—баримтата фильм. 16.05—Совет шэнжэлэгшэд Америкын литературын шухала асуудалнууд тухай. Буряадай телевидени. «Пульс» видеоканал. 17.35—Мультфильмнүүд. 18.35— «Оператор»—баримтата фильм. 18.55—Байгал. 19.15—Хүдөөгэй юрын үдэриүүд. 19.30—Тэжээл бэлэдхэгдэ[illegible] бэрхэшэ[illegible] Үмсын а[illegible] хай. 19.5[illegible] поло[illegible] эрдэм-үй[illegible] цийгээ да[illegible] ба огород[illegible] —Августы[illegible] —Соносхо[illegible] Мэдээсэлн[illegible] нью Арар[illegible] льм. 21.45[illegible] ты, багаш[illegible] 22.30—Ко[illegible] концерт. [illegible] 23.45—Мэ[illegible] бол. СССР[illegible] намо (Мос[illegible]

Среда, 31

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглөө». 10.05—«Частное лицо»—уран һайханай 3 серитэй фильм. 1-дэхи сери. 11.10—Хүүгэдэй хүгжэмэй клуб. 12.00—«Икс»—мэдээсэлэй дамжуулга. 13.00—Шэнэ һониной албан. 13.15—Шухала асуудалаар репортаж. 13.30—Чемпионуудтай хамта. 13.45—«Монолог в зарубежном антракте». 16.15—«Молодой человек из хорошей семьи»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 17.20—Абьяас шуналтай хүнүүд тухай. 17.35—«Макар-следопыт»—үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 18.40—Хүгжэмэй алтан нооса. 19.30—Шэнэ һониной албан. 19.45—Улаасхоорондын дамжуулга. 20.30—«Соль Земли»—баримтата фильм. 20.50—«Частное лицо»—уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00—Время. 22.40—Богоһонууд. 00.10—Улаасхоорондын шэнжэлэл. 00.30—Телескоп.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Крымские эскизы»—баримтата фильм. 9.45—Мультфильмнүүд. 10.25—Сергей Параджанов. 11.25—«Далекий голос кукушки»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. Россин телевидени. 12.30—«Дом, который построил Свифт»—хүүхэлдэйн зүжэг. 1-дэхи ба 2-дохи хубинууд. 14.10—Концерт. 14.40—«Тихие троечники»—үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 15.45—«Игра вне правил»—баримтата фильм. 16.10—Татаар хүгжэмэй концерт. Буряадай телевидени. «Контакт»—видеоканал. 17.45—«Фобос—успех или неудача»—киноочерк. 18.05—Хүүгэдэй «Челночок» саадгуйсэдхэнэ. 19.00—Манай саад. 19.30—Шэнэ һониной албан. 19.45—Мультфильм. 20.00—Политическэ хөөрэлдөөнүүд. 20.45—«Наваждение»—уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.30—«Монолог в зарубежном антракте»—видеофильм. СССР-эй арадай артист В. Гердеевэй хүтэлбэрилдэг «Русский балет» театр тухай. 23.35—«ИКС» мэдээсэлэй кино-дамжуулга. 00.35—Улаасхоорондын шэнжэлэл.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Мультфильмнүүд. 9.50—«Родник». 10.20—Адам Смидэй мүнгэн зоорь. 10.55—Ритмическэ гимнастика. 11.25—«Далекий голос кукушки»—уран һайханай фильм. 1-дахи сери. Россин телевидени. 12.30—Фил Донахьюгай дамжуулга. 13.15—Уран зураашын гэр соохи выставкэ. 13.45—Гурбадахи үе. Вячеслав Ушаков. 14.30—«Тихие троечники»—үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи серн. 15.35—«Дорогу в гору выбирал я сам...»—баримтата фильм. 16.05—Совет шэнжэлэгшэд Америкын литературын шухала асуудалнууд тухай. Буряадай телевидени. «Пульс» видеоканал. 17.35—Мультфильмнүүд. 18.35— «Оператор»—баримтата фильм. 18.55—Байгал. 19.15—Хүдөөгэй юрын үдэриүүд. 19.30—Тэжээл [illegible] 20.25[illegible] нууд Мо[illegible] нүүд. 21.[illegible] 22.0[illegible] ЛАЖ. Ро[illegible] —Гурба[illegible] ков. 23.3[illegible] дээсэлнүүд.

Четверг, 1

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглөө». 10.05—«Частное лицо»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 11.15—Мультфильм. 11.30—Богоһонууд. 13.00—Шэнэ һониной албан. 1315—МВД мэдээсэнэ. 13.30 Хүүгэдтэ дамжуулга. 16.00—Мультфильм. 16.15—«Молодой человек из хорошей семьи»—уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 17.20—Абьяас шуналтай хүнүүд тухай. 17.35—«Макар-следопыт»—хүүгэдтэ фильм. 3-дахи сери. 18.40—Поэзи. 18.45—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда...» 19.30—Шэнэ һониной албан. 19.45—Дэнгэй дүрбэжэ байхада. 20.35—Мультфильм. 20.50—«Частное лицо»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.40—МВД мэдээсэнэ. 22.55—Протопоп Аввакумда магтаал. 24.00—Улаасхоорондын шэнжэлэл. 00.15—«Метаморфозы живописи»—олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10-дахи сери.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.45—Мультфильм. 9.55—Ростовско финифть. 10.45—Ритмическэ гимнастика. 11.15—«Тепло студеной земли»—уран һайханай фильм. Россин телевидени. 12.30—«Дом, который построил Свифт»—хүүхэлдэйн зүжэг. 3-дахи хуби. 13.40—Сокольникидахи үзүүлгэ. 14.30—«День бумажного змея»—хүүгэдтэ фильм. 15.45—16.15—Нэгтэй үеэтэн. 50 наһа хүрэһэн үеэтэн тухай баримтата фильм. Буряадай телевидени. «Видеонэр»—видеоканал. 17.35—«Бүгэдыень мэдэхэ дуратайб»—киножурнал. 17.45—Удын амаралтада болоһон хоорэлдоон. 18.20—Байгал. 18.40—Гэр бүлэй хэрэгүүд. [illegible] жэжэ хэрэ[illegible] да уулзаа[illegible] 19.50—Түмэ[illegible] дэртэ. [illegible] очерк. 20[illegible] Москва. 21.0[illegible] —«Амгалан [illegible] шуулі». 21.3[illegible] тэ ороло[illegible] —КОЛЛАЖ. [illegible] ни. 22.45—[illegible] харуулна. 2[illegible] кинай зүжэг[illegible] холнууд. 24.0[illegible] нууд.

Пятница, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглөө». 10.05—«Частное лицо»—уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 11.20—Мультфильмнүүд. 11.50—«Детская» М. Мусоргскийн опера. 12.15—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда...» 13.00—Шэнэ һониной албан. 13.15—Ажал эрхилхэ эхин шата. 13.30—«Моппет-шоу». 11-дэхи ба 12-дохи серинүүд. 14.20—«Забытые боги. Вербное воскресенье»—баримтата фильм. 16.15—«Вот такие чудеса»—уран һайханай фильм. 17.20—Наһатай болоо һаатнай... 18.05—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан Венгриин уран һайханай фильм. 18.55—Эхэнэрые бэдэрэгты. 19.30—Шэнэ һониной албан. 19.45—Хүн ба хуулиг. 20.30—Мультфильм. 20.45—«Частное лицо»—уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 22.00—Время. 22.40—Шухала хөөрэлдоон. 22.55— «ВИД» дурадхаха. 01.10—Улаасхоорондын шэнжэлэл.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Как был убит Дениска...»—баримтата фильм. 9.50—В. А. Моцартын 12-дохи соната. 10.05—Мультильмнүүд. 10.30—«Живая планета»—олон серитэй баримтата фильм. 9-дэхи серн. 11.25—«Тепло студеной земли»—уран һайханай фильм. Россин телевидени. 12.30—Борис Пастернак тухай баримтата фильм. 1-дэхи хуби. 12.30—Аман зохёолой шэнжэлэл. 14.00—Крах иллюзий. 14.20—«Вот придет август»—хүүгэдтэ фильм. 15.35—«Гамлет Генашвили»—баримтата фильм. Буряадай телевидени. «Буряад орон»—видеоканал. 16.10—«Зүүн Сибирь» —киножурнал. 16.20—Хүүгэдтэ дамжуулга. Аяганга, бэшэгүүдээр концерт, [illegible] нууд. Р[illegible] Хэрээһэнэй[illegible] сьездын д[illegible] га. 18.40—[illegible] гүүд... 19.[illegible] Аяншалагш[illegible] программа[illegible] дээр. 20.00[illegible] 20.20[illegible] пуулбари. [illegible] Москва. 21.[illegible] —«Амгалан [illegible] шуулі». 21.[illegible] —Л. Бернс[illegible] 22.40—«Ма[illegible] дэхэбта!» [illegible] —видеоканал. [illegible] тадэй бүлэ. [illegible] нн. 18.30—М. [illegible] музей соо [illegible] 19.15—«Охота [illegible] Тимофеев-Ре[illegible] риматта фи[illegible] нарай [illegible] 21.00—Мэдээ[illegible] галан нойрсогты, багашуул!». 21.30—«А окн[illegible] ные... —барим[illegible] Время. 22.40[illegible] сии телевиде[illegible] хүгжэмые га[illegible] 24.00— Мэдээ[illegible]

Суббота, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—Плясуны»—баримтата фильм. 8.00—Мультфильмнүүд. 8.30— Ритмическэ гимнастика. 9.00—Үглөөнэй наада зугаанай дамжуулга. 9.30—Шэнэ һониной албан. 9.50—Манай саад. 10.20—Мультфильмнүүд. 10.40—Хитадта болоһон арадай зохёолой фестиваль. 11.25—Бидэ бэдэрнэбди. 12.00—Үглөөнэй одон. 13.00—Таанар энэнние шадахат. 13.45—Саратов хотын «Лад» ансамбль. 14.00—Бурда Моден дурадхана. 14.20—«22 июня 1941 года» —баримтата фильм. 15.00—Шэнэ һониной албан. 16.15—«Райский сад»—уран һайханай фильм. 17.35—Толстой болон Толстойнууд. Гэр бүлэн альбомһоо. 18.35—Олон серитэй мультфильм. 19.00—Улаасхоорондын панорама. 19.55—«Эжы, би заатагүй бусахаб»—телеочерк. 20.05—Болгариин курортнууд тухай. 20.20—Телефотоконкурс. 20.25—Харагшадай гүйлтаар. «Корабль влюбленных»—уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.40—Шухала асуудалаар хөөрэлдоон. 22.55—«Демон»—баримтата фильм. 23.10—Мэдээжэ спортсменүүд, поэдүүд, композиторнууд, гүйсэдхэгшэдтэй үзүүлгэ-концерт. 01.10—Великий транссибирский»—баримтата фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Ород хэлэн. 9.45—Жэлэй дүрбэн саг. Август. Россин телевидени. 10.30—«Плюс одиннадцать»—видеоканал. 12.20—Мультфильм. 12.40—«Рассказ бывалого пилота»—уран һайханай фильм. 13.45—Буряадэндэ зорюулагдаһан спорт. 14.00—Мультфильм. 14.15—«Русское трио» гүйсэдхэнэ. 14.30—«Хани харилсаан» —видеоканал. [illegible] тадэй бүлэ. [illegible] нн. 18.30—М. [illegible] музей соо [illegible] 19.15—«Охота [illegible] Тимофеев-Ре[illegible] риматта фи[illegible] нарай [illegible] 21.00—Мэдээ[illegible] галан нойрсогты, багашуул!». 21.30—«А окн[illegible] ные... —барим[illegible] Время. 22.40[illegible] сии телевиде[illegible] хүгжэмые га[illegible] 24.00— Мэдээ[illegible]

Воскресени, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Ритмическэ гимнастика. 9.30—Шэнэ һониной албан. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—Эртэ үглөөнһөө. 11.00—Эдэгэ ороодоо алба хэнэ. 12.00—Үглөөнэй наада зугаанай дамжуулга. 12.30—Ан амитадай бүлэ. 14.00—Хүгжэмтэ киоск. 14.30—Элүүр энхэн бүлэн. 15.00—Р. Шуман. «Арабески». 15.10—«Живые паровозы»—баримтата фильм. 16.00—Шэнэ һониной албан. 16.15—Шэнэ үеэтэн шэлэнэ. 17.30—«Много голосов—один мир» дамжуулга. 17.35—Мультфильмнүүд. 18.00—Худоогэй саг. 19.00 Уолт Дисней дурадхана. 19.50—«Зүүн Сибирь»—киножурнал. 20.00—Италиһаа дамжуулга. 20.40—«Где находится нофелет!»—уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.40—Эстрадын залуу дуушадай «Ялта-91» гэһэн 6-дахи телеконкурс.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Зарядкада зогсогты!» 9.15—«Три стерляди в голубом поле»—баримтата фильм. 9.50—«Медвежонок»—үхибүүдтэ фильм. 11.00—Глинкын нэрэмжэтэ Ленинградай гүрэнэй академическэ копеллын концерт. 11.40—Хоорто миниий хоолой элеэр дуулдана. 12.20—Арадай хүгжэм. Россиц телевидени. 12.30—Фил Донахьюгай дамжуулга. 13.20—Борис Пастернак тухай баримтата фильм. 2-дохи хуби. 14.20—«Соната для Гитлера»—баримтата фильм. 14.30—«Хани харилсаан» —видеоканал. 17.00—«Мир, в котором мы живем». Режиссер М. Дохматскаягай фильмүүд. Россин телевидени. 18.00—Митрополит [illegible] гаал заабари[illegible] предатели»—[illegible] Ресовский туу[illegible] льм. 19.25—Р[illegible] тын мэдээнүүд[illegible] арадуудай зу[illegible] такиада. Вел[illegible] Мультфильм. [illegible] 21.00—Мэдээсэлн[illegible] галан нойрсог[illegible] 21.30—Триатло[illegible] пионат. 22.00[illegible] телевидени. [illegible] шие солдаты[illegible] фильм. 24.00—[illegible]

Эмхидхэн байгуулагшад: Буряадай ССР-эй Верховно Совет, Буряадай ССР-эй Министрнүүдэй Совет, РСФСР-эй КП-гэй Буряадай республиканска [illegible]

Редактор
Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

Манай адрес:
670000, Улаан-Удэ, Калинин даришвилиин үйлсэ, 23. «Буряад үнэн» газетын ре-

Редакцийн телефонууд: редакторай—2-50-96, приемный — 2-54-54, редакторай орлогшонорой — 2-68-09, 2-62-62, харюусалгата секретариин — 2-50-62, секретариадай — 2-66-76, таһагууд: ничтын-политическэ—2-34-05 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, 2-67-81; социально-экономическа —2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-69-58; соёлой, эрдэмэй болон һургуулинуудай — 2-60-21 (даагшань), 2-57-63; олоннитын хүдэлмэрийн ба мэдээсэлэй—2-54-93 (даагшань), 2-34-05, 2-67-81; оршуулгын — 2-60-91; коммерческэ — 2-69-58; корректорнуудэй—2-33-61, хэблэлдэ бэлдэгшэдэй (выпускающинуудай)—2-35-95, манай корреспондентнүүд: Барга[illegible]каида —91-1-44, Закаменскда—31-61, Агинскдэ —3-40-69 [illegible] 2-37-32, Бухгалтерэй — 2-33-[illegible], факс — 2-56-62

Газетэ хэлдээ 260 дахин гарака
Хэблэлэй 2 хуудаһан хэмжээтэй
Газетын индекс 50901. Тираж 66[illegible]
Хэблэлдэ тушаагдаһан саг: 02.00.

Буряадай ССР-эй Госкомиздадэй республиканска типографидаа газетэ бэлдэгдэн хэблэгдэбэ.

ПРАВДА Бурятии мүнөөдэрэй номертэ

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай информационно мэдээсэл.

«Бидэ энээнние зүбшөөнгүйбди!»— РСФСР-эй Президентын Указ тушаа Улаан-Удэ станциин локомотивна депогой коммунистнуудай мэдүүлгэ иимэ гаршаг доро үгтэбэ.

Гусиноозерск городые хүгжөөхэ талаар шухала хэмжээ